ڕۆژئـاوا لە نێـوانی قڕکـردن و سازشکردنا … زاهیر باهیر

ڕۆژئاوا بە بارودۆخێکی یەکجار سەختدا تێدەپەڕێت، سەرەنجامەکەی هێشتا نادیارە بەڵام ئەوەی کە تا ئێستا ئاشکرایە بژاردەی یەکێك لەو دوانەی سەرەوەیە.
ئەوەی کە ئێستا ڕوودەدات لە ڕۆژئاوا پاشخانی ئاڵۆزی خەباتی کوردانی ڕۆژئاوا و پێکهاتەکانی دیکەیەی هەیە و دەگەڕیتەوە بۆ شەڕی ڕەوای بەرگریی جەنگاوەرانی کۆبانی و هاتنە ناوەوەی ئەمەریکا وەکو یارمەتیدەر و کۆمەککەر.
ئەوەی کە لە مێشکی مندا هەرلە سەرەتاوە تا ئێستاش چەسپبووە، هاتنی ئەمریکا دوای ئەوەبوو کە زانرا کۆبانی ناکەوێت و هاوکاتیش ڕێگایەکی دیکە نەبوو بۆ لەباربردنی ئەو ئەزموونە ساوایەی ڕۆژائاوا، جگە لە نزیکبوونەوە و هەوڵدانی کۆنترۆڵکردنی نەبێت بۆ ئەوەی ببێتە بەشێك لە ئامانج و ستراتیجییەتی ئەمەریکا.
زەمینەی دروستبوونی ئەو واقیعەش نەبوونی هاوپشتی و هاریکاری نێونت□وەیی چەپ و نقابیی و کۆمۆنیست و سۆشیالیت و ئەنارکیستەکانی جیهان بوو وەکو پێویست. هاوکاتیش ڕوونەدانی جۆرێك لە ڕاپەڕین لە وڵاتانی دەرودراوسێ و ناوچەکەدا دژ بە حوکمڕانەکانیان، بوو.

بەڕای من ئەمەریکا بە پلان هاتە ناوەوە و پلانەکەش بە بەشداریکردنی و تورکیا و ڕوسیا و قەتەر و سعودییەو و تەنانەت حکومەتی هەرێمیش، بوو. نەدەکرا ئەزموونێکی ئاوا سەکەوتوانە لە شوێنێکی ناوچەیەکی بارگاوی بە چەندەها گرفت و د□و□م□ند بە چەندەها سامانی سروشتی قەبوڵبکرێت. ئەزمونێك کە چەندەها لایەنی گرنگی وەکو کۆنفیدراڵیزمی دیمۆکرات و خۆسەریی و پرسی ئیکۆلۆجی و ئافرەتان و پێکەوە ژیانی بە هارمۆنی پێکهاتەکانی دیکەی ڕۆژئاوا و کردنی دین بە پرسێکی خودی شەخسی و بیرکردنەوە و کارکردن لەسەر کاری هەرەوەزیی … هەموو ئەمانە ئامانج و پایەکانی بزوتنەوەی ڕۆژئاوا بوون، چۆن دەکرێ و دەکرا قەبوڵبکرێت.!!!!
ئەمانە بەردی بناخەی پیلانە گەورەکەی ئەو لایەنانەی کە لە سەرەوە ناوم هێنان دژ بە ڕۆژاوا دانا.

پلاندانانی ئەم پیلانەش هەر ئاوا ئاسان نەبوو. بۆ ئەمە ئەمەریکا لە پەیەدە نزیك بووەوە نەك لەبەر ئەوەی کە پەیەدە هێزێکی سیاسی بە

هێز بوو و پێگەیەکی گەورەی هەبوو، بەڵکو بە هێزیی سەربازیی یەپەگە و یەپەژە و کە دواتر بوون بە هەسەدە، بوو. ئەمەریکا ئەوەشی دەزانی کە تەنها ڕێگایەك بۆ ئەوەی ئەو هێزە چەکدارە خۆبەخشەی کۆمۆنێتییەکە، تا ڕادەیەك بکەوێتە ژێر ئاراستە و ڕێڕەوی ئەوانەوە ، تەنها و بە تەنها بە حیزبی پەیەدە دەکرا و دەکرێت. کەواتـە هەنگاوی یەکەم ڕێکەوتن بوو ل□ تەك پەیەدە، دووهەم دەرهێنانی هێزی یەپەگە و یەپەژە بوو لە هێزی خۆبەخشی کۆمیتییەکە و بەرگریی لە کۆمۆنێتییەکە و بردنیان بەرەو هێزێکی گەورەی دیسپلینی حیزبی و هێڕشبەر بۆ ئەو شوێنانەی کە پەیەدە و ئەمەریکا نەخشەیان بۆ دەکێشان. بە گەوەرەکردنی ئەم هێزە و گۆڕینی ئاڕاستـەیی و بەردەومدان بە شەڕەکە و دابینکردنی ژیانیان و جلوبەرگیان و چەك و تەقەمەنیان ئەوەندەی دیکە نەك پەیەدە و هێزەکەی خستە باوەشی ئەمریکاوە بەڵکو دووریشی خستنەوە لە بیناکردنەوەی ڕۆژئاوا لە بناخەوە هەر لە ڕووی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتوریی و فەرهەنگیی و کار و ئەرکی دیکەشەوە.

ئەمە هەنگاوی سێیەمی پێکهێنا. لە هەنگاوی چوارەمدا کە ئیدی ئامانجی ئەمەریکا و ستراتیجییەتی لە تەواوبووندا بوو فراوانکردنی شەڕەکە و ناردنی دەیەها بارگە و بنەی سەربازیی و زیادکردنی دانەجیڕەی دەوڵەتی تورکیا لێیان و دوورخستنەوەیان لە پەیوەندیان ل□ تەك ڕوسیا و کەمکردنەوەی پاڵپشتی نێونەتەوەییی لێیان هەموو ئەمانە پرۆسەی بزوتنەوەکەی گۆڕی بە بەرژەوەندی ئەمەریکا نەك ڕۆژاوا. هاوکاتیش دەرکنەکردنی پەیەدە، یاخود فەرامۆشکردنی ئەوەی کە مانەوەی ڕۆژاوا ب□ماn□و□ی داعشەوە بە تایبەت پاش نەبوونی کۆمەکی نێونەتەوەیی و ڕوونەدانی ڕاپەڕین لە وڵاتانی دەرووداراوسێ، کە هەر سەرکەوتنێك بەسەر داعش-دا نزیکبونەوەیان بوو لە لێواری قەبر.

بەم شێوەیە پەیەد ئەوەندە بەهێز و گەورە بوو هاوسەنگی خۆی لە تەك ت□قد□م و ئیدارە خۆسەرییەکە، لەدەستدا، ئیدی گەڕانەوە بۆ خودی خەڵکەکەی لە بڕیارە گەورە و یەکلایکەرەوەکانا، هەرگیز بە خودی خەڵکی ڕۆژاوا،ڕەوان□ بینی.
هەموو ئەمانە هەر وەکو چۆن داعش-ی لاواز کرد، پەیەدەشی لە روی پێگەی کۆمەڵایەتی و سیاسی و ئابوورییەوە لە ڕۆژاوادا لاوازکرد. ئیدی ئەو هاوپیەیم□انییە بێ بەند و مەرجەی کە پەیەدە لەتەك ئەمریکادا بەستبووی، لە هەفتەی پێشودا هەرەسی هێناو ڕۆژئاوای بەرەو ئەم بارودۆخە برد.

وەكو لەسەرەوە وتم چەند هۆكارێكی سەرەكی هەبوون لەبردنی ڕۆژاوا بەرەو ئێستای، بەڵام سەركييەكەيان هۆكارە ناوخۆيی، يا ناوەكييەكە بوو. ئەوەش پەيەدە بوو كە سسياسەتی هەڵەی نەخشە دەكێشا جگە لە سياسەتی " نە ئاشتی و نەشەڕ" لەتەك سوريادا كە سياسەتيێكی زۆر سەركەوتوانە بوو. كە تەماشای ئەزمموونی ناوچەكە بەگشستی و كورديش بە تايبەتی دەكەيت ئەوە دەبينيت بۆ ئەوەی هەر گەلێك شكستێك بهێنيت، ئەوە پێويستت بە حيزبێكە. بەواتايەكی ديكە لە پشتی هەموو شكستێكەوە حيزبێك خۆی مەڵاس داوە.

لە ئيستادا ئەوەی كە كوردان و پێكهاتەكانی ديكە لە ڕۆژاوا ڕووبەڕووی دەبنەوە قڕكردنيانە لە لايەن دەوڵەتی توركياوە هيچ لايەنێكيش ناتوانێت بيوەستێنێ گەر بيشوەستێ، درەنگ دەوەستێ ، كاتێكە كە كار لەكار ترازاوە و كارەسات قەوماوە. بۆيە لەو دوو بژاردەی سەرەوە " قڕبوون ياخود شازشكردن" بژاردەی سازشكردن بە خاتری قڕنەكردن لەم بارودۆخەدا، بژاردەيەكی ژيرانەيە. ڕێكەوتنی پەيەدە لەتەك سوريا بە نێوەندگەريی ڕوسيا، تاكتيكێكی زۆر چاكە كە ئاراستەی شەڕو بارودۆخەكە د□گ□□□ت. لەبەر ئەوەی كە پەيەدە لە پێگەيەكی لاوازەوە ئەو ڕێكەوتنەی كردووە، ناتوانين پێشبينی بەدەستهێنانی زۆر داخوازی بكەين و پرسی كۆنفيدراليزمی ديمۆكراتيك و ئيكۆلۆجی و ك□مموونەكان و ئەوانی تر دەبنە خەون . بەڵام لە ئێستاداميللەت لە قڕكردن دەپارێزێت .

هاوكاتيش من پێشبينی ئەوە دەكەم كە ڕێكەوتنەكە دەبێتە وەستانی شەڕەكە چونكە زەحمەتە ڕێگە بە شەڕی نێوانی توركيا و سووريا بدرێت، پێشبينی دوەهەمم، بەردەوامبوونی شەڕەكەيە كە ئەو كاتە پێدەچێت خۆپيشاندان و ناڕەزايی ومانگرتن لە توركيادا دروستبكات و ئەمەش ڕەنگە ببێتە هۆی ڕوخاندنی حكومەتی ئاكەپە .
بريا پارتی ديمۆكراتی كوردستانيش لە 1975 دا بژاردەی قڕنەكردنی كوردی ه□□ب□ژاردایە لە بری بەرژەوەندی خۆی و ئاغا لۆكاڵی جيهانييەكانی، هەروەها يەكێتی نيشتمانيش، بزوتنەوەی كوردی دروست نەكردایەتەوە ميللەتيان بە هاوكاری بەعس بە قڕدان نەدايە هەم لە دۆخی شەڕ و هەم لەدۆخی ئاشتی ئێستاشا.

15/10/2019

Zaherbaher.com

ژانری سایکۆ لە سینەمادا … و : شوان عەباس بەدری

لەم ژانرە سینەمایەدا کاروکاردانەوەکانی کارئەکتەری سەرەکی فیلمەکە دەبێتە
هۆی خوڵقاندنی کۆمەڵێ ڕووداو و بەسەرهاتێکی جیاوازی هەمە چەشنە و
ڕیتمی چیرۆکی
فیلمەکە بەرەو سینەمای ڕووداوی و ترسناک و تێک هەڵکێش هەنگاو
دەنێت هەر لە بەر
ئەمەش دەتوانین ژانری سایکۆ بە ژێرخانی ژانری ترسناک و دڵەخۆرپە
پێناسە بکەین .

ژانر چییە ؟ لەنێو ئەو هەموو فیلمە سینەمایانەی کە لە سەر
بناغەی ژانری
سایکۆ بەبەرهەم هێنراون دەتوانین فیلمی (سایکۆ
) ی ئالفرید هیچکۆک کە لە ساڵی 1960
بەبەرهەم هێنراوە بە پێشەنگ و بناغە دارێژەری ئەو جۆرە فیلمانە
ئەژمار بکەین .

لەم فیلمەدا کەسایەتی سەرەکی فیلمەکە بە ناوی (نۆرمەن بیتس) کە
کەسایەتییەکەی لەلایەن (ئانتۆنی پرکینز) ەوە بەرجەستە دەکرێت و
کەسێکی دەروون شێواوە
و بە دەست نەخۆشی دەروونییەوە ئەناڵێنێ ، (نۆرمەن) گەنجێکی
تەمەن 30 ساڵە و
مۆتێلێک بەڕێوە ئەبات ولەبەر ئەوەی بە ڕووکەش هیچ جیاوازییەکی
لەگەڵ کەسێکی
ئاساییدا نییە کەس ئاگاداری ئەو دۆخە
دەروونییە شێواو و پەشۆکاوەی نییە بەڵام لە ڕاستیدا (نۆرمەن) لە
دوای مەرگی دایکی
دووچاری شۆکی دەروونی بووە و نالەبارییە دەروونییەکەی گەیشتۆتە
لووتکە و تەنانەت

جەستەی دایکیشی لە ژوورەکی پشتەوەی هوتێلەکە بە بێ ئەوەی بینێژێ
شاردێتەوە .

هەروەها فیلمی (شاتر ئایلەند) ی مارتین سکۆرسیزی دەرهێنەر
یەکێکە لە فیلمە
بەناوبانگەکانی ناو ئەم جۆرە ژانرە سینەماییە ، لیۆناردۆ
دیکاپریۆ کە مارشاڵێکی
ئەیالەتییە هەڵدەستێت بە کووشتنی هاوسەرەکەی و دوای ئەو تاوانەش
دەخرێتە
ژێرچاودێری پزیشکی و چارەسەری دەروونییەوە بەڵآم ئەو هەرگیز
ناچێتە ژێرباری قبوڵ
کردنی ئەو تاوانە و هێشتا خۆی با پلەدارێکی بەرزی ناو پۆلیس
دەزانی .

لە فیلمەکانی دیکەی ئەم جۆرە ژانرەدا کاروکاردانەوەکانی
کارئەکتەری سەرەکی
چیرۆکەکە نابنە هۆی کووشتن و کاری تاوانکارانە بەڵآم ڕیتمی
ڕووداوەکان بینەر
ڕووبەڕووی چەندین بابەتی دەروون بەریشانە دەکاتەوە ، بۆ نمونە
فیلمی
دەروونناسیانەی (سەرەتا) ی کریستۆفەر نۆلانی دەرهێنەر یەکێکە لەو
جۆرە بەرهەمانە.

لە هەندێک فیلمی دیکەی ژانری
سایکۆدا ناوەرۆکی فیلمەکە بە گشتی لە دەوری کارئەکتەرێک
دەخولێتەوە کە لە ئەنجامی
چەند دۆخێکی دژواری بە زۆر بە سەردا سەپێنراو و لە ڕێی ژمارەیەک
کورتە ڕوداوی
جیاوازەوە کەسەکە کەم کەم دوچاری دەرەن شێواوی و نالەباری
دەروونی دەبێتەوە.

گەر لە فیلمی (سایکۆ) ی ئالفرێد هیچکۆکدا کەسایەتی (نۆرمەن)
هەر لە
سەرەتاوە خاوەن کەسایەتییەکی ناهاوسەنگ و لێوانلێوە لە کێشە و
تەنگەژەی دەروونی
مەترسیدار ئەوا لە فیلمی (درەوشانەوە) ی ستانلی کۆبریکی
کۆچکردوو کارئەکتەری (
جاک تۆرنس) کە (جەک نیکلسۆن) ڕۆڵەکەی بەرجەستە دەکات هەنگاو

بێ هێنگاو و بێ پێی
ڕووداوەکانی ناو فیلمەکە دووچاری نالەباری دەروونی دەبێت و
دواجار هاوسەنگی هزری
خۆی لە دەست ئەدات .

نابێت ئەوەش لە یاد بکەین کە ژانری سایکۆ یەکێکە لە سەختترین ژانرەکانی ناو
سینەما و لە ڕاستیدا بۆ بەرهەم هێنانی ئەم جۆرە فیلمانە ئەوا دەبێت سیناریۆیەکی
بەهێز و قوڵمان هەبێت کە بە باشترین شێوە کورتیلە چیرۆک و ڕووداوەکان پێکەوە
ببەستێتەوە و لۆژیکیانە باس لە کەسایەتییەکان بکات و سیناریست
و نووسەر و دەرهێنەر و تا ڕادەیەکیش ئەکتەرەکان شارەزاییەکی باشیان لە بواری
دەروونناسیدا هەبێت .

یادداشتی نێوان پەنجەکانم کە هەمیشە غلۆر دەبنەوە … ئەحمەد حاجی سامی

(مرۆڤ دەیهەوێ لە ناخۆشییەکاندا تەنها نەبێت. هەمیشە حەز بەوەدەکات، کەسێکی دیکەی لەتەك بێت. چونکە هەموو ئازارێك پێویستی بە دووبارە گەڕانەوەیە بۆ خوود، ئەو ئازارەی هەمیشە ویستووتە کەسێکی تریش پێی بزانێت).

بیرکردنەوە لە ژیان، بوێری دەوێت. لەناو ئەو هەموو باڵەخانە شووشەدا، ترسم لە ونبوونی خۆم هەبوو. بەڵام لە ژێر سێبەری باڵەخانەکان ونبووم. سەیری ئەو ژوورانەمان دەکرد، کە پەنجەرەیەکیان نەبوو با بیگاتێ. دەلاقەیەکیان نەبوو تەنهاییم هەڵبواسێت. کەچی من بە زەڕینی ئەو گوێدرێژانەی پیرتربوون لە با، دڕندەتربوون لە بومەلەرزەکان و تۆفانەکان و ڕەشەباکان، بانگی مەرگم کرد. لە لێوارە خامۆشەکانی قەراغ دەریا، چاوەکانی خۆم

نوقاند و پەنجەکانم ناشت. کە تۆ یادداشتێکی و لە نێوان پەنجەکانم جێگەت نابێتەوە.

کە گەڕامەوە، لە هەوەڵین لاپەڕەی لەدایکبوونەوەمدا، دۆڕانی خۆم بەو ئەستێرانە نووسییەوە، کە شەوێك بە ڕووناکییە درۆینەکانی گومڕای کردم و چاوەکانی لێ سەندم. بەڵام من گوێم بەو دەنگانە نەدا، کە لە ئاسمانەوە دەهاتن و وڕێنەیان بۆ دەکردم. گوێم بەو فریشتانە نەدا، کە دەیانگوت: “مرۆڤ بۆ شکست بەدینەهێندراوە”. نا .. من گوێم بە نووزەنووزی کابووسەکان نەدا، کە بەسەر کڵپەی ئاگری سینەمەوە، بتەکانیان سەرخۆش دەکرد. چونکە تۆ لە ڕەچەڵەکی ئەو فریشتەیەیی، تاریکترە لە من. پیرترە لە من. خەمگینترە لە من.

وا بیر مەکەوە ئومێدێك نەماوە بۆی بژین! با وەك تارژەنێکی خەمگین و سۆزانییەکی پیر، سەرینەکانمان بگۆڕینەوە. جێگەکەمان بۆ ئاگر و کڵپە پاکەکانی دۆزەخ جێبێلین. با ئەمڕۆ لە بیر بکەین و بیر لە داهاتوو بکەینەوە. ڕەنگە ئیدی بەیانییەك نەبێت، کەلەپچەکەی دەستمان داکەنین و کڕنووش بۆ ژیان بەرین. وا بیرمەکەوە لە کۆتا ساتەکانی ژیانمانداین. کە من نە عەشقم ماوە پێتی بفرۆشم، نە وەسیەتێك لە دوای خۆم جێدەهێڵم. ئەگەر لە دوای ئەو ژیانە، ژیانێکی تر نەبێت، ئەو ژیانە نادادپەروەرانەیە. کە ئێرە، شوێنی پەزمەندەکردنی فرمێسکە وەریوەکانی خاك و هەناسە شەهیدبووەکانی ناو بایە.

لەو کەرنەڤاڵی مردنەدا، بەدگومانم لە هەموو حەرفەکانت. شکستەکانی خۆم دەگێڕمەوە و خەونەکانم کۆدەکەمەوە. ئەو خەونانەی مزگێنی گەیشتنی من بوون؛ بەو دەریایانەی بەڕۆژوون لە خنکاندنی پەپولە ئالوودەبووەکانی نێو ئەو نەسیمانەی بەسەر ئۆقیانووسە دوورەکاندا، مۆسیقا کۆدەکەنەوە. من بەسەر ئەو شەوانەتدا هاتمەوە، کە پەنجەکانی خۆت دەناشت. کە گۆڕت بۆ شەوەکانت هەڵدەکەند. کە مەقامت بۆ ئایندەمان دەژنەوت. بەڵام من گەڕامەوە دۆزەخ و جێ پەنجەکانی تۆم نەدۆزییەوە. چونکە ئەوەی شەو لێماندەبات، ئایندەمانە. ئەوەی دۆزەخ لێماندەستێنێت، ئازادییمانە. کە تۆ لە جنسی برووسکەکان و گێژاوەکانی هەقیقەتێکی ڕەهای، من شەڕ لەگەڵ ئەو تارماییە بچووکانە دەکەم، کە ڕووناکییان لێ دزین. کە تۆ شیرەخۆری مانگ بوویت و من لە ئاسمانەوە؛ میراتە بەجێماوەکانی هەور و بارانم کۆدەکردەوە. کە هەموو شتێك وەهمبوو. کە کۆتاییەکان تەنها جیابوونەوە بوو.

ئێمە کە لە خۆڕەمڵشییەکەی خۆمان دروستبوویینەوە، بە عەرعەر ئەو شەوانەمان شاردەوە، کە گوناهەکانمان تێلاوەت دەکرد و دەپاڕاینەوە .. بەڵام منی شەکەت و ماندووی ناو ئەو جەنگە – کە ژیانە – ویستم تەنهایی خۆم بسووتێنم. ویستم سەودای برینەکانم بکەم و بە مردنێکی تر، ئەو یادداشتانەت بۆ بنووسمەوە: کە بەهەشت دەرگەکانی خۆی لەسەر من دادەخات و دۆزەخ نامگێرێتەوە بە لاشەیەکی زیندوو.¬¬¬¬¬¬ کە من سزای ئەو ڕۆژانەم وەك ملوانکەیەکی زێڕین، لە مل دەکەم و فرێ دەدرێمە بەردەم پاشماوەکانی بەهەشت. بەڵام بیرت بێت، ئەوەی لە نێوان پەنجە جوانەمەرگەکانی مندا غلۆربۆوە، تۆ بوویت .. کە لە یادداشتێکی ڕەش و برینێکی ئەبەدی و فانۆسێکی کوژاوە، زۆرتر نیت. تۆ کە بایەکی تووڕە و پەتێکی پساویی؛ لەو مەیدانانەی کە عاشقان فەنا دەبن و چیدی هۆگری مۆم و دەفتەر و شیعر نابنەوە.

من وەك کاغەزێك بۆ تەنهایی ئەو ڕۆژانەت سووتام، کە لەناو بەلەمێکی کوندا، قەوزەکانی دەریات بەسەرکردەوە و دەستت بەسەر تاشە بەردەکان دادەهێنا، بەغیلیت بەو شەپۆلانە دەبرد، کە بەرەوو ڕابردوو کێشیان دەکردی. بەڵام من بێزاری خۆمم؛ بە خۆر و پڕشنگێك لە زووڵمەتدا ئاواکرد. کە من عەوداڵی سفرەی سیحربازەکان و کابووسی سەرۆکەکان و جانتای پەیکەرەکان و مەرەکەبی لافیتەنووسەکان بووم. تۆیش کە لەو سەددەی ڕۆبۆتەدا، چیدی مرۆڤ نیت، بڕوا بە پێشبینییەکانی ڕاهیبێکی دڕندە مەکە، کە سوێندی بە ڕابردوو خواردوە و باوەڕی بە داهاتوو نییە. ئێمە هەرچەندە گومڕا بین، ڕۆژێك بەو مێهرەبانییە ڕەهایە دەگەین، ئەوکات دەستەکانمان پێ دەکەین لە نوێژی بەجێماو لە منداڵیماندا. لە دووعای دووبارە و کوشندەی تەنهاییماندا. چونکە دەنگێك لە یادەوەرییمان دەلەرێتەوە و ئەو خۆرە ئەسیرکراوەی سینەت هەڵدەمژێت، کە قەڵنێکە لەنێوان پەنجەکانی مندا دەسووتێت. کە تۆیش هەمیشە لە نێوان پەنجەکانم غلۆرەبوویەوە. کە هەمیشە لە نێوان پەنجەکانم دەکەوتی. کە هەمیشە لە نێوان پەنجەکانی مندا، نامەکانی خۆت بە شەمەندەفەرێکی هەتاهەتایی دەسپارد و بەسەر فەرشی سوور و قەترانی ڕەشی وندا، دووکەڵت ماچ دەکرد. کەوایە ئێمە لە فیتنەگێڕەکانی ئاگرین. ئێمە لە سەرخۆشەکانی جەهەنەمین.

ئەی پەڵجوو .. بە یادی تۆ، دڵەکان ئێغژەن دەگرن. ئەو فیڕاقە، ئەو دنیایە، سەبەتەیەك شەهوەتە، لە خەنەی دەستی ژنێك؛ ژیان ڕەنگ دەکات. مارەییت، جیابوونەوەی دوو دڵ بوو، لە دۆڕەقییەکانی ئێرە. کە بەیەکگەیشتنی من و تۆیان، کردە هیوایەکی چنراو، لە تەونێکی

مێژوویی. لە ڕۆژگارێكدا پەیامبەرەكان لەسەر پشتی فریشتەكانەوە، گرەویان لەسەر پاكێتی تۆ دەكرد، من وەك پیاوێكی دڕندە، بە گاقی ڕاڵاوە ڕێم دەكرد. بەڵێ، ئیدی كاتیەتی شیعر و پەنجەكانم، لەو ئاسمانەدا بنێژم، كە تاعونی بەسەر دەباراندین. بەسەر ئەو خاكانەدا بفڕێم، كە تیری لە حیكایەتە سپییەكانی مندا و چیدی نەبوومەوە مرۆڤ. چیدی پەنجەكانم بە شیعرم پیس نەكردەوە.

ئەو كارخانە گەورەیەیی كە مرۆڤی گەمژە بەرهەمدەهێنێت، لە سووچێكی ئەو دۆزەخەدا بە عەشق بەندمان دەكات. چونكە كۆمەڵگە هی ئێمە نییە و ئێمە لە دەرەوەی كۆمەڵگەین. من تەپۆلكەیەكی با بردوو، كراسە خوێناوییەكەم خاوێن مەكەوە و بمخەرە ناو تابلۆیەكی خۆت. كە من لە تەرمی باڵندەكان و لاشەی درەختەكان و جەستەی ئاگرینی دەرگاوانەكانی جەهەنەم، ڕەنگەكانم بۆ تەفسیر كردی. كە من بە ڕووخساری ڕەشی خۆمەوە؛ بەناو زیندانەكانی مەرگدا غلۆربوومەوە و دواهەمین سووڕەتم بۆ خوێندیەوە: دروود بۆ تەنهایی و نەفرەت لە سوێندە جوانەمەرگەكانی سەر لاشەت. من وەكوو ڕەبەنێكی تەنیا، بەسەر خامۆشی ڕۆژگاردا چەقیم. ئەو ڕۆژگارەی ناپاكی لە ڕابردوومان كرد و تەنهای كردین. ئەو ڕۆژگارەی فریوییداین و نەمری بە برینەكانمان بەخشی.

ئەو ئێوارەیە، هەموو لە خۆتان جێتان دەبێتەوە، من نەبێت. هەموو لە خۆتان هەڵدەگەڕێنەوە، من نەبێت. هەموو لەیەك دەچن، من نەبێت. كە لە زەخرەفە و تاریكیی و خوێن دەچم. من كە لە سێبەری شەودا قەقنەسەكانم ماچ كرد، لە قەفەسێكدا زیندووبوومەوە، موڵكی خوداكانتان بوو. كە هیچ خودایەك لەسەر زەمین بوونی نییە. جگە لەو خودایەی لە ئاسماندا، باوەشی بە حەرفەكانمدا كرد و زمانی بڕیم.

سروودی من و وەرزی تۆ. دۆزەخی من و زیندانی تۆ. برینی من و سوێندی تۆ. تەنهایی من و پەنجەكانی تۆ. شەوێك دەستی تۆ و پەیكەرەكانت دەگرم. بە سروود و دۆزەخ و برین و تەنهاییەكەی خۆمت، ئاشنا دەكەم. شەوێك خۆڕەمێشییەكەت دەكەمە دیاری هاتنەوە پاییزێكی تر و خەزێنەكانی تاڵاندەكەم. وەك فاحیشەیەكی دووڕوو، بە وەرز و زیندان و سوێند و پەنجەكانت شێتدەبمەوە. كە قیامەت دێت و لەیەكتر جیامانـدەكاتەوە. كە تۆ لە فریشتەكان مارە دەكرێت و من لەزەمهەریردا، دەستی شەیتانێكی بەجێماو دەگرم. كە قیامەت دێت و یەكتر نابینینەوە.

لە جەنگێكدا، كە سەودای جەنگاوەرە شەكەتەكان دەكەم، مس بەسەر

لافاوەکان دەبەخشمەوە. زێڕ بەسەر گیاکان و ئاگر بەسەر لەنگەرەکان بەشدەکەم. بەسە، من ئیدی مەرجانەکانی ناو دەریاتم خۆشناوێت، کە وەك شەقاوەیەك دەردەکەون. ئیدی بۆ دواجار حوورمەتی دواهەمین شەوی مەستت دەگرم و دەڕۆم. ئەی ستوونێکی بڕاو لەو زەمەنە پلاستیکییەدا، من لەو شیعرانە تێناگەم کە تۆ دەیانخوێنیتەوە. حەز بە بایانە ناکەم، کە شەڕانگێزییەکانی خۆتی تێدا دەشاریتەوە. وەك ئەو ڕاوچییە سەرسەختە مەبە، کە قولاپێکی لە ڕۆح و قولاپێکی لە کەمەرم چەقاندوە. وەك ئەو سیمرغە مەستە مەبە، کە تاڵە تیژەکانی لە سینگمدا کێکردەوە. من مرۆڤێکم لە حوزن، لە گۆرانی، لە ئایین، لە شیعر. تۆیش کە مرۆڤێکی حەزینی، خەم بۆ ڕابردوومان مەخۆ، کە ئێمە پێیەکمان لە ڕابردوو و پێیەکمان لە داهاتوودایە. ئەو خۆئەشکەنجەدان و شەونخونی و دابڕان لە دنیای مادییە، تاکە ڕێگەی نزیکبوونەوەیە لە خودا. ئەی ئاگر .. خەم مەخۆ، ڕۆژێك ئەوانە کۆتایی دێت و دەبیتەوە مرۆڤ. کە تۆیش دەستت بە پیرۆزییەکانی درەخت و گەڵا مەست کردوە، لە ئۆقیانووسەکان یاخیبوویت و خیانەتت لە بەلەمەکان کرد. نەکەی بە خەونی ڕەش و ئاڵۆزی شاعیران هەڵخەڵەتێی. بەخشندەبە و تەنهایی من پینە بکە، کە لە نێوان پەنجەکانم غلۆردەبییەوە و شیعر دەرگەکانت لەسەر دادەخات. تەواو من چیدی شیعرم خۆشناوێت.

ئەوەی سواغی ئازارەکانی ئێمە دەکات، پێکەنینە .. هەرچەند تووڕەبین، هەردەبێ هێور ببینەوە. هەرچەند دوور بڕۆین، چارەمان نییە دەگەڕێینەوە. هەرچەند بنووسین و هەرچەند هاوار بکەین، ناتوانین نەمرین، چونکە عاشقان هەرگیز ناگەن بە نەمری. هەرچەند بەهێزبین، دواجار لە نێوان پەنجەکان غلۆر دەبینەوە. ئەی ئەفسانەیەك، کە هەرگیز بوونت نەبوە، چەرچەفەکەت لە دەستەکانم قوفڵ مەدە، لێگەڕێ با پێکەنین ببێتە سواغی ئازارەکانی ئێمە.

ئەحمەد حاجی سامی – 2019

هەنگاوەکانی تارماییەک … شوان عەباس بەدری

لەم دارستانە ڕێگەی دەرباز بوون لە کوێیە ؟
بەرەو کوێوە هەنگاو ئەنێم ؟!
من لە کام گۆشەی ئەم شەوە
لە سەر گەڵای کام داری تەنیای
نێو ئەم تولە ڕێیە پڕ لە جەنجاڵە
وەک شەونمێک دل□ پەم کردووە ؟
بە دیار قاسپەی کام خەونەوە
سەرخەوێکم لە گەڵ تەنیاییدا شکاندووە ؟
حەقیقەتی ژیان منی لە ناو
جەنگەڵێکی پڕ لە ڕووباری درۆ و
پانتاییەکی پڕ لە خیانەت و
قەدپاڵێکی پڕ لە دەمامەک
یەخسیر کردووە و
لە ناو بازنەیەکی تەژێ لە
گومان ئەخولێمەوە !
جار نا جارێ بە خۆم ئەڵێم :
خۆزگە هەورە تریشقەیەک بووما یە
تا بە جارێ بە گرمەیەک دەروونم بەتاڵ بەتاڵ بکردا یە
لە برینەکانی قامچی تەمەن
خۆزگە شەکرۆکەیەک بووما یە
بە دەست مناڵێکی بەرگ دادڕاوی بێ لانەوە
تا لە گەڵ هەموو مژێکا
لێوەکانی تامی ژیان لە یاد نەکەن
خۆزگە ئومێدێک بووما یە
لەناو دڵی گەردوونێکی تاریکی تەنیاکەوتوودا
خۆزگە خودا بووما یە
تا بە جارێ شەڕگەی سەربازەکانم ڕۆشن بکردا یە و
پێم بوتنا ی□ : ه□□□□□ ک□رینە
ژیان لەوە گەورەترە تا بۆ کورسی□ک
خوێن بڕێژن و
لەوە بچووکترە تا نیشانێک لە سەر سنگتان بە ناوی ئازایەتییەوە
هەڵواسن و

لەوە پووچترە
تا وەک ئاڵایەک
خەون بە ئازادی خاکەوە ببینن !
ژیان جگە لە چیرۆکێکی تراژیدی
سواغ دراو بە کۆمیدیا هیچی تر نییە .
لە جیاتی نیشان لەسەر سنگتان
وێنەی بەچکە ئاسکێک هەڵواسن و
لە جیاتی سەمفۆنیای تۆپ
گوێچکەکانتان بە ئاوازی کەنارییەک سەوز بکەن .
دەمەو غروب
لە کەنار دەریایەک
جگەرەیەک داگیرسێنن و
باوەش بە گەرمی لما بکەن .
گۆرانی بۆ شەپۆلی ئاو بڵێن
بە دیار هەورێکەوە
لای لایەی خەون و خەیاڵ بڵێنەوە و
کۆڵە پشتییەکانتان پڕ بکەن لە
خەندەی سبەی و وەک دیاری بەسەر
مناڵە ئاوارەکان بیبەخشنەوە
بۆنی ئ□قین لە هەناسە دام□ام□ن
دڵی پیرە زەوی بە ئاوازی مەرگ و مۆتەکەی وێرانی مەڕەنجێنن !
ئااااااااە ئەی دارستانی تەژی لە
خوێن و غوربەت و ڕەو
منی ماندوو
بۆ دەرباز بوون بەرەو کوێوە هەنگاو بنێم ؟
بەرەو کوێوە هەنگاو بنێم
کاتێ ڕێگەکان بە کلیتێکی داڕزاوی پڕ لە کابووس و غوربەت و کۆچ
کۆتاییان دێ !
بەرەو کوێوە هەنگاو بنێم
کاتێ ئایندە بە چەقۆیەکی کول سەر بڕاوە ؟!
بەرەو کوێوە هەنگاو بنێم
کاتێ ئەزانم مر□ق
لەناو زەمهەریری نائومێدی قۆڵبەست کراوە !
بەرەو کوێوە هەنگاو بنێم
کاتێ بن بەستێک بە ناوی
م
ە

ر
گ
ڕێی لێگرتووم !

ئەم سێ شیعرەم خوێندەوە … لەتیف بێوار

....

جوانی ماڵپەری سەنگەکان لەوەدایە کە موفاجەئەی لەلایەو لەپڕێکدا ناوی شاعیرانی وا دێنێتەوە یادو بەرهەمەکانیان پێشکەش دەکات کە سەرسامبان دەکەن بە بێدەنگییان، بۆ نموونە شێعری (میری مەرەکەب) … ئەمین بۆتانی، کە وەك دیاری بۆ گیانی عەبدلغەنی بۆتانی نووسیویەتی، بەشێکی یادەوەریی جوانی خۆیانە، بەشێکی تری باسی جوامێری ئەو خامە بەدەستە کوردپەروەرە دەکات، بەشێکیشی ئاخ و حەسرەتەکانی شاعیرن کە لەگەڵ خەمەکانی رەحمەتی (غەنی) دا یەکدەگرنەوە، بەڵام ئەوەی جێی باسە لێرەدا و سەرنجی خوێنەر رادەکێشێت توانای شاعیرێتی شاعیر ئەمین بۆتانییە، کە زۆر قەشەنگ و داهێنەرانە وێنە شیعرییەکانی داهێناوەولەمەشدا چاوی لەکەس نەکردووەو خۆمانەووکردن و هزرکردنیشی تێدا دەخوێنرێتەوەو هەڵهێنجراوی زادەی بیرو ئەندێشە شیعرییەکانی خۆیەتی وەك دەڵێت:

هەرچی هێلکەی فڕین هەیە
دەیگرنە بەرسیلەی مراز.

لێرەدا وێنەیەکی قووڵی شیعری پەلکێشی مانایەکی تازەمان دەکات بەوەی دەزانین کە باڵندە لە هێلکەیەو دەفڕێت، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا بە نەتروکاوی ئامادەین بیگرینە دارمێوەکان کە بەرسیلەیان پێوەیەو پاشتر ترێمان بۆ دەگرن، هەم هێلکە نەتروکاوەو هەم بەرسیلە پێنەگەیشتووە، ئەمەش پەلەکردن وناکامێی دەردەخات لە پێناو گەشتنە ئامانج کە بێگومان کەسانێك بەو جۆرە تێدەکێشن.

....

یان لە بەشێکی تردا دەڵێت:
لەتەك سەبەتەی چاوەڕوانیی
خەریکە مێوژی ئەمەل دەڕسکێ؛

چەند جوانە بردنە لای سەبەتە بۆ چاوەڕوانی، ئەمە وێنەیەکی شیعریی داهێنەرانەیەو خوازەیەکی تازەیەو شاعیری تری پەی پێنەبردووە، مێووژیش لێرەدا مێووژی ئاسایی نییە، بەڵکو ئاماژەیە بۆ پێگەیینی هیواو بەڵکو لایرەدا وشك بوونیشی قۆناغی دوای کامڵبوونە، کە دەگەڕێتەوە بۆ بەرسیلە کە پێشتر شاعیر باسی کردو پەیوەندییەکی جوان پێکەوەیان دەبەستێتەوە. یان کە پاشتر دوو پارادۆکس لە یەك کۆپلەدا کۆدەکاتەوە وەك: (زەهری گومان) و (شەکری یەقین)،

......

لێرەدا دەتوانین بڵێین هەرچەندە ئەم کۆپلەیە وەك لاواندنەوەیەك وایە و تاڕادەیەك سادەیی و پیاهەڵدانی کەسی پێشکەشکراو دەردەخات و هەر ئەمەشە ئامانجی شیعرنووسین بۆ کەسێك یان مەسەلەیەك یان رووداوێك ؛ کە تیایدا هەر زەقکردنەوەی ئەو بابەتەیە، بەڵام لەگەڵ ئەمەشدا رەوانبێژی و ئیستاتیك بەهێند گیراون و ببینن چۆن کاسەوکەوچك کە هۆکاری تێربوونی برسییە و بە هۆی دادپەروەرییەوە ئەو یەکسانییە دێتە دی، لێرەدا وەك زۆر لە نەهامەتییەکانی میللەتی کورد هێزی شەڕ کاولی دەکات و ناهێڵێت بەرقەرار بێت تا مرۆڤەکان بە ئاسوودەیی و یەکسانی ژیان بکەن، لەگەڵ ئەمەشدا دەیتوانی (فەقیری بکات بە هەژاریی و ئەمەل بە هیوا) و بەڵام هێشتا سادەیی و رەکیکی لەم کۆپلەیەدا دەردەکەوێت، جگە لەوەی دەبوو بینووسیاه (ئەو هەموو فەقیرە)نەك ئەو هەموو فەقیرییە) چونکە لە دەربڕیە راستەکەی زماندا ئەوە فەقیرە کە دەخەوێت نەك وەسفی فەقیریی..
بەڵام ئەم سەرنجە بچووکانە توانای شاعیرێتی شاعیر ناشارێتەوە.

کاسە و کەوچکی عەدالەت
بە سەمای ئەهریمەن
ورد و خاش..
ئەو هەموو فەقیری یە
چۆن خەوی لێ دەکەوێ غەنی؟!،
لە هیچی بەلاش.
بڵێ من خەریکی نووسینم؛
کاتم نیە بۆ خوێندنەوە!!!؛

....

لەم کۆپلەیەی خوارەوەشدا ئەو ئامانجەی پێشتر شاعیر باسی لێوەکردو لای کەسی پێشکەشکراو جێی گرنگی بوو لێرەدا زیاتر بە شێوەیەکی زەق و روونتر دەخرێتە روو و خوێنەر بەرچاوی روون دەبێت کە کرۆك و سەبجێکتی شیعرەکە دەربارەی چییەو هەروەها بەبەشێك لە ژیانی (غەنی) ئاشنا دەبین و لەگەڵ ئەمەشدا شاعیر کارامانە توانیوویەتی دەست بە بەلاغەی زمانەکەیەوە بگرێت و هێندە نزمی نەکاتەوە هەر وەك

قسەی ڕۆژانە بخوێنرێتەوە، ببینن چۆن لە کۆتاییدا چەند جوان ئەو بەرز دەکاتەوەو تیشك دەخاتە سەر بەشێك لە موعاناتەکانی کە باسی (سەرو هەندرێن) و (قاچ و سەفەر) دەکات:

پێم بڵێن کورد چی بەسەر دێ؟
کوا تەعقیبی خەبەری کورد لەوێ؟!
ئەو لە مووسڵ
داد و بێدادی بوو
بەدەست وادی حەجەر و دیجلەوە،
هەمیشە
سەری لای هەوری هەندرێن و
قاچەکانی لە نێو گیرفانی سەفەر،

لە ڕاستیدا ئێمە شاعیری باشی ناو ونمان هەن و جارجار لێرەو لەوێ بەرهەمێکیان دەردەکەوێت و ئێمە وەك خوێنەری شیعر بەدوای ئەو دەنگانەدا دەگەڕێین و ئاواتەخوازین ئاوها داهێنەرانە بنووسن و ڕەسەنایەتی بۆ شیعری کوردی بگەڕێننەوە، بەڵام لێرەدا ئەو پرسیارە جارێکی تر خۆی زەق دەکاتەوە کە وەکو ڕەخنە لە (بونیاتگەریی)گیرا بەوەی ئایا چۆن دەق لە هەموو هۆکارێکی دەرەکی داببڕین، ئەی چۆن لێرەدا دەتوانیین بە تەواوی لەم دەقە تێبگەین گەر نەزانین مەبەستی شاعیر لە(عەبولغەنی بێتانی) کێیەو چۆن ژیاوەو چ کەسایەتییەکی هەبووە؟ چ پەیوەندیی و کاریگەریی لەسەر شاعیر بووە کە بووەتە هۆی ئەوەی شیعری بۆ بهۆنێتەوەو لە یادی نەکات.

..……………………………………

دووەم شیعر کە لەسەری دەوەستین : " پێساپۆرتی سێفەرێکی نامۆ " … شەونم زەندی یە، ئەم شاعیرەش دەنگێکی بزربووەو تەنانەت گرنگترین پرسیار لە دوای خوێندنەوەی شیعرەکە لای من دروست بوو ئایا بۆچی دوای 20 ساڵ ئەم شیعرەی بڵاوکردەوە؟ ئایا مانای وایە بابەتی شیعرەکە هێشتا گەرموگوڕە کە موعاناتەکانی ئافرەتی کوردە لە کۆمەڵگای کوردیدا و ئەوسا نەیتوانیبێت بڵاوی بکاتەوە یان ڕێگر لەبەردەمیدا هەبووبن؟ یان شاعیر دەیەوێت وەك یادگارییەك و بۆ حەزو ویستی خۆی ئەو ئەرشیفە هەڵبداتەوە، یان چی تر شاعیر ئێستا شیعر نانووسێت و شانازی بەو شیعرانەوە دەکات؟

بابەتی شیعرەکە باسی یاخیبوونی ئافرەت دەکات لەو قەدەرانەی بەسەریدا دەسەپێنن، بەڵام زمانە شیعریەکەی جارجار دەبێتە دروشم و سادەبوونەوەو نائیستاتیکی، بەڵام وێنەی جوانی بەکارهێناوە هەرچەندە زۆر سەرنجڕاکێش و تازە نین، وەك دەڵێت:

بۆ دیار تۆرمی هیواکانتا
فرمێسکی سوور هەڵدەڕێژی

بەڵی هیوا نابەرجەستەیەو تەرم بەرجەستەیەو ئاوهاش وێنەیەکی شیعریی تێکەڵ لە واقیع و مەجاز دێتەگۆڕێ، هەرچەندە زۆر نوێگەری لە خۆ ناگرێت و بێهیوایی لە ناخی گوڵگردا دەڕوێنێت بەڵام هەوڵێکی شاعیرانەی جوانە بۆ گۆڕانەوەی شکۆ بۆ شیعر.

ئەو ئاوها لەم دەقە شیعریەیدا دەست پێدەکات:

دەنگێک لە ناخەوە : ” ئێوارەیەکی نامۆیەو” ،
هەموو شتێ لە بەر چاوتا .. نامۆ دیارن …
هەر خۆتی و
لە نێو چوار دیواری ژوورەکەتا …
بێ دیار تەرمی هیواکانتا
فرمێسکی سوور هەڵدەڕێژی …و
هێدی هێدی …
بە سەر ئەم تەرزە مەرگەت …
چرکەکانی کاتژمێری عومری بەهار نەدیوت …
دەژمێری و میلی کاتژمێری ژوورەکەت …
بە ئاوازێ خەمناکەکەی ناخت
هاوبەشی ئەم خەمەتە …
....

گەر تەماشایەکی ئەم کۆپلەیەی سەرەوە بکەین دەبینین لە دوای پیاچوونەوە دەتوانین زۆر زاراوەو دەستەواژەی زیادەی لێ لابەرین و پتەوترو تێکمەتری بکەین و هەمان ماناش بگەیەنێت، جا ئەمە کاری شاعیرەکانە کە چەندان جار بە شیعرەکانیاندا بچنەوەو یان نیشانی کەسی شارەزاتری بدەن و گوێ لە ڕێنماییەکانیان بگرن، لابردنی (دەنگێك لە ناخەوە) شتێکی باشە جونکە هیچ سوودێکی نییە لەوێدا، بەڵکو ئەو دوو دێرەی دوایی وتەی ناخ نین بەڵام واقیعێکن کە دەبینرێت، 2 جار وشەی نامۆ بەکارهێنانیش لە دوو دێڕدا خزمەتی پتەوکردنی زمانی شیعر ناکات، پاشتر ئەوە دەربڕینێکی نادروستە کە دەڵێت: (بەسەر ئەم تەرزە مەرگەت) دیارە هەڵەی ڕێزمانی تێدایەو بەرەنجامیش مانایەکی ئەوتۆ نابەخشێ، هەرچەندە ڕەنگە خوێنەر بزانیت شاعیر مەبەستییەتی چی بڵێت! دواتر ئەم رستە درێژە تاقەتپڕوکێنە زیاتر بە داڕشتن دەکات و هیچ جوانیەك بە شیعرەکە نابەخشێت و هیچ هونەرێکی دەربڕین و زمانی تێدا نادرەوشێتەوە، بەڵکو وەکو گێڕانەوەیەکی ناهونەریی وایە:

چرکەکانی کاتژمێری عومری بەهار نەدیوت …
دەژمێری و میلی کاتژمێری ژوورەکەت …

لەپاشتردا زیاتر پەیامی شاعیر روون دەبێتەوە کە ئەو بەدوای جوانکاریی شیعریدا نەگەڕاوە هێندەی هەوڵی ئەوەی داوە پەیامێك

لەژێر ناوی شیعردا بۆ خوێنەرانی سادەی هاوڕەگەزی خۆی بنووسێت و هانیان بدات تا گیانی جورئەت و ئازایەتییان تێدا بخولقێنێت، دەشکرا ئەم بابەتە بە گوتارێکی مەنتیقی و سۆسیۆلۆژی دابڕێژرێت و زۆر جوانتر ڕێڕۆشنی بە ئەو خوێنەرانەش بدات کە هەنگاوەکانی دەستپێکردن بەو گۆڕانکاریی و یاخیبوونە چۆن دەبێت و چۆن تەنانەت دەتوانن ڕێکخراوە دروست بکەن و چالاکی جۆراوجۆر بۆ ئەم مەبەستە ئەنجام بگەیەنن و رابگەیەنن، تا دوا هەناسەی شیعرەکە ئەم خاڵە لای شاعیر جێی مەبەست دەبێت و هەرچەندە سەرەتا بە گوتەی ناخی خۆی دەست پێدەکات، بەڵام ئاوها کۆتایی پێدەهێنێت:

..…………………

چ سەردەمێکە " کچی ناسۆر "

لە یاخی بوون … بسڕێمیێوە ؟

گەر ئێمەش یاخی نەبیت …

سبەی بۆ شک …نامێتر دەبیت …

……………

ببێ بۆ دەنگ …

بۆ زریانی تووڕەیی …

دنیا پێکە بانگی سەربەستی

ورە بەرز … هەنگاو بنێ ….

ببێ بۆ ڕەنگ …

بۆ " نیگای خۆرێکی گەش "

شەوی تاریک ڕاو بنێ .

ئێمە دەخوازین ئەم شیعرانە بەرواری تازەیان لەسەربووایەو نوێبوونەوەی ئەم زەمەنە تازەیەی لەخۆ بگرتایەو بە زمانێکی هونەری بڵندتر بنووسرانایەتەوە، بەڵام ئیتر ئەو پرسیارە هەر لای شاعیرە کە خۆی وەڵامی بداتەوە ئایا هۆکار چییە لە گەڕانەوە بۆ ئەو مێژووانەی لەسەر شیعرەکان نووسراون، دواجار هەر ئومێدی سەرکەوتن و پێشکەوتنمان لە دەست دێت بە ئەو خانمە بەڕێزە بڵێین و هەروەها هەموو ئەوانەی دەیانەوێت بنووسن و هەنگاوی پێشکەوتن هەڵبنێن..

.…………………………

سیهەم شیعر : (وێنە شیعری نوێ) … سمکۆ محەمەد ، ئەم شیعرە زیاتر کاریگەریی زمانی ڕۆژنامەگەریی لەسەرە، دەربڕین و شێوازەکەشی زیاتر بە گوتەی نەستەق و حیکمەت دەچێ وەك لە شیعرێکی هونەریی کە یەکێتی بابەتی تێدا رەچاوکرابێت و گرنگییەکی ورد بە دەربڕین و خوازەو مەجاز درابێت تیایدا، جگە لەمەش زۆر شاعیر پێش ئەو باسی نەك رەنگەکانیان کردووە، بەڵکو ڕۆژەکانی هەفتە و وەرزەکانی ساڵ و کاراکتەریی پیتەکان و ئەندامەکانی لەش و زۆر شتی تری لەم بابەتە،

کەواتە هەر لە سەرەتاوە دەردەکەوێت کە ئەم شیعرە وێنەکانی ناوی نوێ نین، ئەگەر وێنەیەکی شیعریشیان لە خۆ گرتبێت! بۆ نموونە با سەرنج بدەین کە چۆن بە سادەیی دەست پێدەکات و رستەی ئاسایی قسەکردن بەکاردێنێت و هیچ وێنەیەکی شیعریی تیا نییە، چونکە کە دەڵێین وێنەی شیعریی مانای وایە وێنەیەکی فەنتازی تێکەڵ لە واقیع یان تەنیا ئەندێشەئامێز لە خۆ بگرێت و لە واقیعدا بە جۆرێکی تر بێت، ئەگینا ئێمە هەر ب رێی گواستنەوەی وێنەی واقیع هەڵدەستین و کامێرای مۆبایلەکانیش دەتوانن وێنەی بگرن، ئەو دەڵێت:

شەو هەمیشە رەشپۆشە

خەڵك زۆر بە ناشیرینی باسی قەلە رەش دەکەن

ئەمە راستییەکی سادەیەو تەنانەت منداڵیش ئەو وەڵامە دەداتەوە کە شەو ڕەشە، یان قەلە رەش دەنگێکی ناخۆشی هەیە و رۆشتن و رەنگیشی جوان و دڵخواز نییە. بۆیە لای خەڵك ناشرینە..ئیتر چ پێویست ناکات ئەو دەستەواژەیە بئاخنینە ناو دەقێکەوەو ناوی شیعرو بەڵکو وێنەی نوێی شیعریی لێبنێین! پاشتر هەروا بە سادەیی شاعیر سەبجێکت دەگۆڕێ و دێتە سەر خەڵک و ژیان و دوپشك و دڕندەکان …ئیتر نازانم ئەوانە چ پەیوەندییەکیان بە رەنگی رەشەوەیە، لە راستیدا ئەم ئاستەی نووسین زۆر کاریگەریی خراپی لەسەر شاعیرەکەی دەبێت گەر بیەوێت وەك شاعیرێکی پرۆفیشناڵی جیاواز بخوێنرێتەوە و بەرهەمی نەگوتراو و سەرنجڕاکێش و سەنگین پێشکەش بە دونیای شیعری کوردی بکات، لە ڕاستیدا شاعیر لە مێژە دەنووسێت و لەمبارەدا ئەزموونی هەیە ، بەڵام نازانم بۆچی شیعری خۆی دەخاتە ئاستێکی واوە، خۆ کەس زۆری لێنەکردووە کە هەر دەبێت بنووسێت، پاشان مەرج نییە هەرچییەک بنووسین بۆناوی بکەینەوەو ناوی شیعری لێبنێین، خۆ ئەمە هیوایەتی رۆژنامەنووسی نییەو خوێنەران چاوەڕوانی کاری جدی دەکەن، بە تایبەتی و لە لایەکی ترەوە لە واقیعدا دۆخی شیعری کوردی هەنوکە زۆر لە خراپیدایە و کەسانێکی زۆر هەن بە زۆر خۆیان بەسەر شیعردا هەڵواسیوەو تەبیعەتی خوێنەر تێک دەدەن و کەسانێکی تریش هەن یان رانانی کتێب دەکەن یان رۆژنامەنووسی هونەرین کەچی خۆیان لێ دەبێتە شارەزای شیعرو رەخنەنووسی شیعرو کەچی ئەمانە لە کۆتاییدا هەر خوێنەران چەواشە دەکەن و دووریان دەخەنەوە لە شیعرو سەرەنجام ناو و بابەتی شیعریش بێ بەها دەکەن…

دواتر شاعیر لەباسی رەنگی سەوزدا باسی قاوەیی دەکات، کە لە راستیدا تەنیا گێڕانەوەیەکی ژیانی منداڵییەو بە زمانێکی ناشیعریی دەربڕینی لێکراوە، دواتر دەپرسین مەسەلەی شەخسی و خزمایەتی و نزیکیی خانەوادەیی شاعیرو باسکردنی چ سوودێك بە گوتارو پەیامی دەق دەگەیەنێت و دەگمەن و رازاوەی دەکات؟ ئایا ئەم کۆپلەیە چ

رامانێك و نوێبوونەوەیەكمان لا جێدێڵێت؟ باخوێنەر خۆی سەرنج بدات و بزانێت چ چەشەیەكی ئیستاتیكی لەو دەقە رەكیكە دا هەیە، وەك ئەوەی ئەو دەڵێت:

(سەوز)
لەنێو باخچەكەماندا خاڵخاڵۆكەیەك شك دەبەم
لە قاوەییدا رەنگی بریقەی دێت
من هێندەم خۆشدەوێ . هەندێجار دەبمەوە منداڵە وێكنەكەی جاران
هەرگیز بیری خاڵم ناكەم كە رەنگی سەوزی ئەو قاوەییە
ئەو شا پیاوی ئەم ژیانەیە

من لە كۆتاییدا تكا دەكەم هێندەی چارەكێكی ئەوەی شیعر دەنووسرێت با بخوێنینەوەو خۆمان پێ مەعریفەتی شیعریی بكەین و بە دوای بابەتی رەخنەیی تازەدا بگەڕێین و خۆ فێری زمانی تر بكەین، با لەبری ئەوەی شیعر دەنووسرێت چەند رەخنەگرێكیش دروست ببن خەمیان گرنگیدان بێت بە لایەنی (شیعرێتی) شیعرو ئەكادیمیانە رەخنە بگرن و دوور بكەونەوە لە هاوڕێیەتی و من و تۆیی، هەرچەندە بە سوپاسەوە ئەم هەوڵە لە سنوورێكی بچووكدا لە ماڵپەڕی دەنگەكاندا بوونی هەیەو زۆر باشیش ڕێژەی شیعرە خراپەكانی سنووردار كردووە، بەڵام بە دڵنیاییەوە پێویستمان بە زیاترە هەم لە رووی چەندێتی و هەم چۆنییەتییەوە.

باش بوو كەس بە قسەی عارفی نەكرد ...عەلی مەحمود محەمەد

كاك عارف قوربانی سەبارەت بە هێرشەكانی توركیا بۆ سەر ڕۆژئاوای كوردستان, لە دیدارێكی تەلەفزیۆنی كەناڵێكدا دەڵێت"لە بەرامبەر كوشتنی یەك منداڵدا دە منداڵ بكوژینەوە...... بۆ ماوەیەك كورد ببیتە میلەتێكی فاشی", ئەم قسانە هی یەكێكە لەوانەی لە بواری بە دیكۆمێنتكردنی لایەنێكی جینۆسایدی ئەنفال كاری باشی كردووە, هەر لەم روانگەیەوە دەبێت شارەزایشی لەو جۆرە تاوانەدا هەبێت كە بانگەشەی بۆ دەكات كە دەچێتە چوارچێوەی چ تاوانێكی نێونەتەوەیەوە, ئەم بانگەشەیە بۆ خەڵێك یەك تاوان بێت بۆ ئەو چەندین جارە, چونكە لەو بوارەدا وەك خۆی ناساندووە كار دەكات,

کارکردن بە جینۆساید ئەرکەکی ئەخلاقی و ویژدانییە، مرۆڤ کە لەو بوارەدا کاری کرد دەبێت باوەڕی بە پرنسیبە ئەخلاقییەکانی هەبێت، بە تایبەتیش عارف قوربانی کە بابەتەکانی وەرگێڕدراونەتە سەر زمانەکانی دی، ئایا ئەم دوو رستەیە لە پاڵ کتێبەکانی دابندرێن، خوێنەری بێگانە چی دەڵێن؟
ئایا بۆ خۆی دەزانێت ئەم بانگەشەی منداڵ کوشتنە دەچێتە چوار چێوەی چ جۆرە تاوانێکەوە، بە پێوەری نێو نەتەوەیی، ئەدی ئەو منداڵانە چۆنە کوژێت و چ ئامرازێك بەکار دەهێنێت بۆ کوشتنیان، خۆ ئەمە فڕۆکەو تۆپخانەمان نییە، یان ئەویش وەك داعشەکان منداڵی خەڵك هانی دات خۆیان بتەقێننەوە، یان وەك بۆکۆ حەرام دەست بەسەر قوتابخانەکاندا دەگرێت و قەسابخانە سازێ کات، هاوکات فاشیست بوون کاتی و نا کاتی نییە، شەڕ پەنجەیەکە کەی گرت تا مردن لە کۆڵی نابێتەوە، وەك هیتلەرو مۆسۆلینی تاسەریان پان نەکرێتەوە لە مێشك و جەستەیان هەر دەمێنێت.

خۆشبەختانە نەك سەرکردەکانی ڕۆژئاوا بە قسەی ئەم دەنگە نا شازەی سیاسەتیان نەکرد، بگرە یەکێك لە سەرکردەکانی بوونە قوربانی تاوانێکی وا کە کاك عارف بانگەشەی بۆ دەکات ئەویش هەڤاڵ ” هەڤرین خەڵەف”ە، لە گەڵ 8 هاوڵاتی سڤیلی دیکە، لە تاوانێکی هاوشێوەی ئەوەی کاك عارف بانگەشەی بۆ دەکات بوونە قوربانی، کوشتن و ئیعدامی دەرەوەی دادگا و سوکایەتیکردن بە جەستەیان، ئەم دەسیەیە وا تقییەوە مەزڵومیەتی کوردی نیشان هەموو جیهاندا، بارتەقای هەموو شەڕەی داعش خەڵکی هێنایە پشت کوردەوە وەك هەورە تریشقە مەترسی ئەنجامدانی کۆمەڵ کوژی تورکیای دەرخست، لە ئەگەر بە قسەی عارفمان بکردبایا، ئەمە بکەری منداڵە کوشتنەکان بوینایا، ئەوا چارەنووسمان وەك هێزێکی فاشستی روخاوی ناشرین دەرەکەوت ، هەموو ئەو جوانیانەی لە رابردوو بەدەستمان هێناوە، لە گەڵ چەقۆی سەر ملی منداڵێك ناشرینە بوو، مرۆڤ بوونمان لە دەستە دا، وێنەی داعشمان هەڵدەگرت، داعش ئاسا کەتا شوێنیان زیندانەکان و کۆمەڵ کوژی و دادگاییکردن دەبوو، چارەنوسمان لە چاو 198 ڕۆژەکەی ئەنفال جەژنە بوو.

تامیلەکانی سریلانکا ئێستاش باجی ئەوە دەدەن ڕێگایان لە خەڵك گرتووە شارو شارۆچکەکان جێ بهێڵن و وەك بارمتەی شەڕ بەکاریانیان هێناوە، لە پاڵیانەوە شەڕیان کرووە، لە کاتی شەڕ لە گەڵ سوپای سریلانکا، کە ئەمە نموونەی هەزاران حالەتی وامان لە هەشتاکان هەیە، بۆیە وەك تاوانباری جەنگ سەیرە کرێن و دەسیەی جینۆسایدی

تامیلیان بەم کارو کردەوەیە بەتاڵ کردەتەوە, ئێمە نەك بە قسەی عارفەکان ناکەین, بگرە پرنسیبەکی مرۆیانە, بەرگرییەکی سپی ئەنجامدەدەین, بۆ ئەوەی ڕۆژئاوا وەك کەمێنە هەر بە رو سپێتی وەك توکی سەری ئاپۆیا ما بمێنێتەوە.

لەبەر ئەوەی بانگەشەی جینۆساید دە کات, پێشنیارە کەم, تا بە فەرمی داوای لێبوردن نە کات, هەموو نووسین و کتێبەکانی لە بواری جینۆساید هەڵبگرترێتەوە, وەك خۆی دەزانێت بانگەشەکردن بۆ جینۆساید لە ڕێگای کەناڵێکی راگەیاندنەوە دەچێتە چوارچێوەی هاندانەوە, تاوانەکەی کەمتر نییە لە گەڵ بکەری راستەقینە.

کورد لە دوو ئۆکتۆبەری تراژیدیادا … نوسینی|ئەحمەد کامەران

هەرکاتێك باسی نەتەوەیەکی ستەملێکراوی گەورەی جیهان دەکەینەوە کە ئەویش نەتەوەی (کوردە), راستەوخۆ ساڵ و مانگ و ڕۆژی تراژیدیامان بەر گوێمان دەکەوێتەوە کە بێگومان ئەمەش جێگای ئازارە.
وە هەرکاتێکیش کە گوزەرێك بە نێو مێژوودا بکەین بەتایبەتیش مێژووی گەلی کورد ,راستەوخۆ رووبەروی کۆمەڵێك شتی خەماوی و کارەسات بار دەبینەوە,چوونکە بەردەوام بە درێژایی مێژوودا ئەم گەلە خێر لە خۆ نەدیوە لە هەموو لایەکەوە بە بەردەوامی تووشی هێرش و کووشتن ودەستدرێژی بۆتەوە لەلایەن وڵاتانی دەوروبەریەوە یاخود وڵاتانی جیهان, کەتێیدا بە هەزاران کورد خوێنی لەسەر ئەم خاکەی خۆیدا بەبێ تاوانی ڕژاوە, یاخود لەسەر ماڵ و حالی خۆی دا شەق باران کراوە.
ئەم هەموو ڕوودا و کارەساتانەی کە کراوەتە سەر میلەتی کورد مێژوو بەردەوام بۆ نەوە پاش نەوەی خۆی باسی دەکاتەوە و هیچ کاتێك لەیاد ناکرێن, وە لە هەمان کاتیشدا دوو روداوی گرنگ تری میژوویی کە دووبارە رووبەرو کورد کراوەتەوە,
ئەویش ڕووداوی 16 ئۆکتەبەری باشوری کوردستان وە 9ی ئۆکتۆبەری

ڕۆژئاوای کوردستانە, واتە دوو رووداوی گەورە لە یەك مانگی جیاوازدا کە کوردی تێدا بووەتە سووتەمەنی.

16 ئۆکتۆبەر: رووداوێکی تراژیدی و کارەسات باری گەورەیە کە لە بەرامبەر گەلی کورد کرا پێش دووساڵ لەمەو بەر , لە باشوری کوردستان لە نێو جەرگەی قوودسی کوردستان (کەرکوك) لەلایەن دەوڵەتی عێراقەوە ئەنجام درا ,عێراق یەکێکە لەو دەوڵەتانەی کە بە درێژایی مێژوو چەندین کردەوەی قێزەوەنی بەرامبەر کورد ئەنجام داوە. لە ئەنجامی ئەو ڕووداوەدا بە چەندان کوردی بێناز بوونەتە قوربانی و وەهەروەها لەنێو ماڵ وحالی خۆشیان دا دەربەدەر کران, وە لەهەمان کاتیشدا رووداوەکە هاوشێوەی ئەو رووداوە مێژوویەیە کە لەسەردەمی بەعس دا کرا کە تێیدا کوردەکان راگواسران یاخود بە زۆری تەعریب دەکران, وە هەرچەندەش کە لەسەر ئەم رووداوەدا گوێبیستی ئەوە دەبینەوە کە خیانەتێکی ناوخۆیی دەستی هەبووە لەم رووداوەدا هاوشێوەی مێژووی سەدەکانی رابردووی کورد کە زۆرجار ان لە ناوخۆدا خیانەتێك یان هەڵوەشانەوەیەك ئەنجام درا,بەڵام رووداوەکەی ئەم جارە ئەگەر بەخیانەت لێدانی ناوخۆیی لە قەلەم بدەین کە لەلایەن هێزێکی کوردی کرا , رەنگە ئەمە بۆ ئێستا قورس بێت کە ئێمە لایەنێك بە خیانەت بزانین لەم رووداوەدا کە ئەویش یەکێتی نیشتیمانی کوردستانە, چوونکە ئەو هێزەش بە درێژایی مێژوو خاوەنی کۆمەڵێك خەباتی کوردایەتیە بۆیە پێویستە چاوەڕێی داهاتوو بکەین کە بزانین چیمان بۆ روون دەکاتەوە.

رووداوەکان و کارەساتەکان بەرامبەر کورد هیچ کاتێك بە کۆتایی نایەت چوونکە پاش دووساڵ بەسەر ئەو رووداوە مێژوویەدا, راستەوخۆ رووداوێکی تری تراژیدی بینە قاقای گەلی کوردی گرتەوە , ئەم رووداوە ش وای کرد کە دووبارە مێژوو رووداوێکی تری ناخ هەژێنی گەلی کورد تۆمار بکات کە ئەویش 9ی ئۆکتۆبەرە لە رۆژئاوای کوردستان ئەنجام درا لەلایەن دەوڵەتە رەگەز پەرستەکەی جیهان کە ئەویش تورکیایە,وە هەرکاتێکیش باسی (کورد وتورکیا) دێتە گفتگۆ کردن راستەوخۆ پرە لە مێژوویەکی ململانێ و کوشتاری دا, وەهەروەها دەوڵەتی تورکیا بە درێژایی مێژووەکەی خۆیدا بەردەوام بووە لە هەوڵدان بۆ سەرکوتکردنی گەلی کوردا, بەڵام لەباسکردنی مێژوودا زۆر ناگەڕێینەوە بۆ مێژوویەکی دوورو درێژی کورد و تورکیا یاخود کورد و عوسمانی چوونکە مێژوویەکی دوورو درێژە کە هیچ کاتێك لە گێرانەوەیەدا یاخود لە نووسینی دا کۆتایی نایەت, بەهۆی ئەو ستەمکاریانەی لە بەرامبەر گەلی کوردیان کردۆتەوە کە تەنها ئامانجیان سڕینەوەی ئەم نەتەوەیە بووە.

بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ سەردەمی توركیای كۆماریدا كە هەر لە سەردەمی مستەفا كەمال ئەتاتوركەوە هەتا وەكو سەردەمی ئەردۆغان دا دەبینین هەوڵی گەورە گەورەیان خستۆتە گەڕ بۆ نەهیشتنی ناسنامە و خاكی نەتەوەیەك دا كە ئەویش كوردە , بەڵام تاوەكو ئێستاش نەیان توانیوە لەو هەوڵەی خۆیان دا سەركەوتووبن چوونكە نەتەوەی كورد نەتەوەیەكی بچووك نیە تاوەكو بە شێوەیەكی ئاسایی كۆتایی پێ بێت, وە دەبێت ئەم نەتەوەیە ببێتە درزێك بۆ نێو دڵی دووژمنەكانی خۆیدا. بەڵام لێرەدا جیاوازیەكی سیاسی درووست دەبێت دەربارەی دژایەتی مستەفا كەمال ئەتاتورك بەرامبەر بە كورد,وە لەگەڵ دژایەتی كردنی ئەردۆغان بەرامبەر بە كوردان, ئەو جیاوازیەش ئەوەیە كە كە لەسەردەمی ئەتاتورك دژایەتی كردنەكەی خۆی بەرامبەر بەكورد بەهۆی هەستێكی نەتەوایەتی كۆنە پەرستانەی بوو, بەڵام كاتێك كە دژایەتی كردنەكە دێتە سەر ئۆردۆغان بەرامبەر بە كورد لە دوو ئاراستەی جیاوازدا خۆی دەبینێتەوە, ئاراستەیەك زاڵبوونەوە نەتەوەییە كۆنەپەرستكەیە , وە دووەم ئاراستەیشی لەژێر بەكارهێنانی ناوی ئاینی ئیسلامەوەیە , وە هەروەها دەیەوێت خۆی وەكو كارەكتەری عوسمانی نیشان بدات یان بە میراتگری عوسمانی خۆی بناسێنێت كە ئەوەش تەنیا خەونێكی خۆیە لەگەڵ خۆیدا بەرەو نێو گۆڕدا دەیبات.

*نووسینی هەر وشەیەك دەربارەی گەلی كورد بەخشینی ئازارێكی گەورەیە بە نووسەر یاخود مێژوونووس ,چوونكە بە درێژایی مێژوو بە ئەستەم دەبینرێت یاخود بە هیچ شێوەیەك نابینرێت كە ئەم گەلە لە خۆشی و ئارامی دا ژیانی خۆی بەڕێكردبێت هەر بەردەوام لە جەنگ وكوشتاری و ماڵ وێرانكردندا ژیانی خۆی بەرێ كردوە, وەهەركاتێك تاكێكی كورد سەری خستۆتە سەر بالیفەكەیەوە بە ئاواتی ئەوە خەوتووە كە بەیانیەكەی بە ئارامی هەڵسێتەوە و تووشی هیچ كاوڵكاریەك یان دەربەدەریەك نەبێتەوە.

2019|10|15

فاکتەرە راستەقینەکانی پشت روودانی 16ی ئۆکتۆبەر … عیماد عەلی

ئەگەر ئێمەی کورد بەخۆمان لە بارودۆخی هەر چوار پارچەکە وردبینەوە و بەسەرپێی رووداوەکانی مێژووی دوور و نزیکی هەڵسەنگێنین، بە پێی ئەوەی لەبەردەستماندایە، وامان لێدێت کەزۆر هەڵوێستی پشت پەردەمان بۆ دەرکەوێت و وا ئێستاش دەبینین رۆژانە بە ڕوونی گۆڕانکاریی زۆر و خێرا لە ڕەوتی سیاسی و کۆمەڵایەتی خەڵك و کاریگەریی لەسەر ژیانمان دەبینین و ئەو رەهەند و دوورایی و لیکەوتانەی ئەو رورووداوانەی بە میراتی ماونەتەوە نەك کاریگەری لەسەر خۆمان هەبێت بەڵکو بە شێوەیەکی تایبەتی لەسەر پێشهاتە نوێکانیش دەبێت، کەزیاتر ورد دەبینەوە ئەوەمان بۆ روون دەبێتە کە چۆن بە بێ گرنگیدان بە گۆڕانکاریەکان و بە شێوەیەکی هەڕەمەکی ژیانی سیاسی وکۆمەڵایەتی وئابووری و رۆشنبیری خۆمان بەڕێ دەکەین، بەڵام زۆرجار رووداوێکی ئەوتۆ دێتە کایەوە کە کاریگەریی زۆر گەورەی لە هەموو بوارەکان لەسەر ژیانی خەڵك لە کاتی رووداوەکە و بۆ ئایندەشی دەبێت.
زۆر شت رودەدەن و دەڕۆنە باری لەبیرچونەوە بۆ ئەوەی رێژەیەکیشیان لە یادەوەریمان بمێننەوە و سودیکی ئەوتۆشیان نابێت بۆ پەندوەرگرتن لێیان، بەڵام رووداوی وا هەیە کەس نیە لە ئێمە لەبیری بکات و خۆی فەرزدەکات، چ ئەوانەی لە رابوردووی دوور واتە لە مێژوودا تۆمارکراون، یان ئەوانەی لە ژیانی خۆماندا بینیومانن، لەوانەش شۆرشە یەك لە دوای یەکەکانی کوردستان و چۆنێتی سەرکوتکردن و دامرکاندنەوەیان لەل ایەن دوژمنانەوە. کەس هەیە هەر هیچ نەبێت کۆماری کوردستان و رەوتی سیاسی ئەو قۆناغە و وردەکاری بەڕێوەچونی و چۆنێتی لەناوبردنی لەبیر بکات، مەگەر بەخۆی بیەوێت لەبیری بچێتەوە، یان نسکۆی شۆرشی ئەیلول، یان ئەنفال و ماڵوێرانی کورد. بەڵام ئەوەی کەلێنی گەورەیە و خاڵی هاوبەشی رەوتی ژیانی ئەم گەلەیە پەندوەرنەگرتنە لە رووداوەکان و نەبونی سەرکردایەتی بلیمەت و ژیر کە قۆناغەکە و داهاتووی بخوێنێتەوە و مامەڵەی لەگەڵدا بکات و هەنگاوی راست و دروستی بۆ دەستەبەرکردنی دوارۆژی بهاوێت.

ئەمە جگە لە ململانێی نێوخۆیی و رکابەری و دووبەرەکی و خودپەرستی

بە هۆکار و پاڵنانی نەرجسیەتی باڵادەستان و بەرژەوەنخوازی و، خیانەتکردنی نێوخۆییش لە مێژووەکەماندا کەم نەبوون، بەڵام خەڵکی ئازا و چاو نەترس و فیداکار و بلیمەتیشمان زۆر بوون کە دەرفەتیان بۆ نەرەخساوە رۆڵی گەورەی خۆیان بگێرن، ئەوەی هەبووە هەمیشە بارودۆخی کۆمەڵایەتی و ئابووری و زۆرجار فرتوفێڵی کەسیی کۆمەڵێك خەڵك یان عەشیرەت یان تیرە خۆی فەرزکردووە بۆ رابەرایەتی کردنی قۆناغێك کە زادەی ئاستی رۆشنبیری و باری کۆمەڵایەتی و ئابووری قۆناغەکە بووە و بە تۆپزی خۆیان فەرزکردووە.

بەڵام لەم سەردەمە و پاش هەرەس و شۆرشی نوێ. دەبێت راشکاو بین و ئەوە رابگەیەنین بە پێی پێوەرەکانی شۆرش، بە راستی سیفەتەکانی شۆرشی نوێی تێدا نەبوو یان نەیانهێشت و لەسەرتادا هەبوو لەناویانبرد، بۆیە بوو بە درێژکراوەی شۆرشەکلنی پێشوتر و بە ناحەق ناوی لێنرا شۆرشی نوێ، لەبەر ئەوەی مەرجەکەکانی شۆرشی نوێی لەخۆی نەگرتبوو، بەڵکو هەموو سەلبیەتەکانی شۆشەکانی پێشووی لەخۆهەڵگرتبوو، بەگۆڕانێکی زۆر کەمەوە، لەبەر ئەوەی عەقڵیەت و سەرکردایەتی و بیروبۆچون و پێکهاتەکانی شۆرشی نوێ جیاوازیەکی ئەوتۆی لەگەڵ ئەوانەی پێشو نەبوو، بەڵکو زۆرێك لە سەرکردایەتیەکانی هاوزەمانی هەردوو شۆرش بوون کە ئەمە بە هیچ شێوەیەك ناتوانرێت بە شۆرش ناوی بەریت نەك بە شۆرشی نوێش، لەبەر ئەوەی شۆرش ئەوەی پێشوتری رادەماڵێت و هیچ پیکهێنەرێکی پێشووی تێدانابێت و بە عەقڵیەتی تازەوە بەرێوەدەبرێت و دابڕانێکی رەها لەگەڵ سەرجەم سیفەتەکانی پێشتردا دەبێت و ئامانج و دروشم و بیروبۆچون و فەلسەفە و سەرکردە و توخمی نوێ لەخۆ دەگرێت، کە لەگەڵ بارودۆخی بابەتی وخودی قۆناغەکەدا بگونجێت، یان راستر بڵێین زادەی سەرجەم تایبەتمەندیەکانی خودی قۆناغە نوێکە بێت نەك سیفەتەکانی قۆناغ و شۆرشی کۆنی بەمیراتی بۆ مابێتەوە.

بۆیە لەو روانگەیەوە دەتولنین بڵێین پاش هەرەسی شۆرشی ئەیلول، شۆرشێکی نوێ بە واتای کرۆکی وشەکە نەهاتۆتە ئاراوە، بەڵکو ئەوکەسانەی پێشتر لە ململانێدا بوون لە مەودایەکی کورتدا زاڵبون بەسەر بزوتنەوە چەکداریەکە و جموجوڵ و بزاوتێکیان هێنایە ئاراوە، لەگەڵ ئەوەی هەندێك عەقڵی نوێ لە سەرەتادا ئارادابوون یان لەناوبران یان شەهید بوون یان لەسێدارەدران یان ئاوێتە بیرو کۆن بونەوە و بەناو شۆرشی نوێ بووە درێژکراوەی سەرجەم ململانێ و رەفتار و ئەخلاقیات و بۆچون و عەقڵی سەرکردایەتی شۆرشی کۆن(جەلالی مەلایی) بە درێژکراوەی ناوی شۆرشی نوێوە.

بۆیە ئەو ناکۆکی و رکابەری و دژایەتی و ململانێیەی هەبوو کتومت وەکو خۆی تا پاش راپەرینی ئازاری 1991 ی کوردستان و تەنانەت تاوەکو ئەمڕۆش درێژەی کێشا و هەر ئەوە بووە هۆکاری نەهامەتی بۆبەناو شۆڕشەکە و بۆ گەلی کوردیش، تاوەکو هەلگیرسانی شەری براکوژی نێوخۆی کوردستان وەکو شەڕەکانی پێشتری شاخ لە نێوان سەرجەم لایەنەکاندا رویدا؛ تاوەکو رێکەوتنامەی واشنتۆن بەدەستی دەرەکی هاتەئاراوە و فەرزکردنی ئاشتیەکی فشەڵی روکەش لە لایەن ئەمریکاوە بە شێوەیەك کە دەکرێت بلیین سەپاندنەکەی بە فەرمانی عەسکەری هێزی دەرەکی بووە.
بۆیە بەدرێژایی ئەم رەوتە سیاسیە بە ناوەرۆکە باوەکەی خۆیەوە کە بۆ ماوەی زیاتر لە پەنجا ساڵ درێژەی کێشا، بە رەفتار و سیاسەت کردن و مامەڵە و جموجوڵی عەسکری و بەرکەوتن، کۆمەڵێك خەڵکی تر فێری هەمان عەقڵیەت و بیرکردنەوە و سیاسەت و فەلسەفە بوون کە زادەی ئەو ناکۆکی و دوبەرەکی و رکابەریە کۆنانە بوون. بەڵی سەرکردایەتی کۆن هەمان عەقڵیەتی خۆی بە شێوەیەکی کردەیی ئەگەر بە مەبەستیش نەبوبێت بەخشی بەوانەی لەتەمەن لە خۆیان منداڵتر بوون، بەڵام لە سەردەمی خۆیاندا نەژیان و کتومت گەڕێندرانەوە بۆ زەمانی ئەو سەرکردانەی کە ئەو وەزعەیان دروست کردبوو، نەك ئەمان وەکو بیرکردنەوە و بۆچون و تێگەیشتنی خۆیان و بە بارودۆخی سەردەمەکەی خۆیان و عەقڵیەتی نوێ و جیاواز لەوان رەفتار و سیاسەت بکەن و شۆرش بەڕێوەبەرن.
هەر ئەمەش بە هەمان جەوهەر و شێواز و روخسارو پێکهاتەیەوە و وەکو خۆی گواسترایەوە بۆ نەوەی پاش راپەڕین و ئەوانەی وەك حزب یان بنەماڵە یان بازنەیەکی تەسك لە نێو حزبەکان سیاسەتیان دەکرد، بۆیە رایەکی یەکگرتوو و بۆچونێکی هەمەگیری هاوبەش و عەقڵیەتی رابەرایەتی کردنی حزبی مۆدێرن و دەوڵەت و بەرژەوەندی باڵا لەبەرچاو نەگیرا و؛ لە نێو سەرکردایەتی نوێ نەهاتە ئاراوە، وەزعە نوێکەش کەوتە دەست هەزار و یەك بەناو سەرکردەی بەروکەش تازە و بە ناوەخن کۆنەوە.

لەمەشدا و لە دوای ڕاپەرین زۆر رووداوی دلتەزێن روویاندا، هەر لەشەڕی نێوخۆوە بگرە تاوەکو خیانەتی 31 ئاب و هێنانی تانك و سوپای بەعس بۆ ناو خاکی هەرێمی کوردستان، ئەگەر هۆکار و پاڵنەرەکان هەرچیەك بوون.دەکرێت ئەوەی پێشتر باسمان کرد هۆکاری سەرەکی ئەم نەهامەتیانە بوون لە نێوشیاندا رووداوانی 16ی ئۆکتۆبەر
.
بەو شێوەیە وەزعی کوردستان لەژێر رەحمەتی ئەم دوو زلهێزەدا

دەیناڵاند و فەراهەمبونی هەلی چاوەروانکراوی چەندین ساڵە بۆ گەیشتن بە ئامانجە ستراتیجیەکەی خۆی تا رادەیەك زۆر لە دەستی ئەم میلەتەدا نەمایەوە.
ئەگەر بەوردی تەماشای ئامادەباشی و زەمینەخۆشکردنی دروست و ئەو فاکتەرانەی بۆ بنیاتنانی دەوڵەت بکەیت و لە سەرخان و ژێرخانی ئابووری کوردستان وردبیتەوە و حاڵی ئەم حکومەتە بزانیت کە توانای پێدانی تاکە مەعاشێکی موچەخۆرانی نەبێت بەبێ بەغدا و متمانەی نێوان دەسەڵات و میلەت گەیشتبێتە سفر، ئەوەت بۆ روون دەبێتەوە کە بڕیاری ڕیفراندۆم سەرکێشیەك بوو، ئەگەر ژێربەژێریش بۆ هەر مەرامێکی حزبیش بوبێت بەڵام لە خۆیدا ئامانجێکی پیرۆزە و پێویستی بە قوربانیدانە و دەبێت بە حاڵ و ماڵ لە خزمەتی ڕێگەی ئەو ئامانجە لە مێژینە گەورە ستراتیجیەدا هەمووشتێك پێشکەش بکەیت.

بەڵام ئەوەی راستی بێت، لە و کاتەدا زۆر شت روویدا کە لە رای گشتی و چاودێرانیش بە هەر مەبەستێك بوبێت دەشاردرایەوە و دەرنەخرا، یەکێك لەوانەش تا ئمڕۆ راستیەکی نازانرێت کە ناوەڕۆکەکەی چۆن بووە و کێ نوسیویەتی و کێ بەرپرسیارێتی هەڵگرتووە نامەکەی تیلەرسۆن وەزیری دەرەوەی ئەوکاتەی ئەمریکا بوو کە دوایی دزەی پێکرا و خرایەروو و ناوەڕۆکەکەی بینرا، ئەوەی تێیدا هاتووە، هەرچەند جێگەی دڵخۆشی زۆر نیە بەڵام بە بەراورد بەو هەموو نارەزایەتیە جیهانی و ناوچەییەی لەمەڕ ریفراندۆم هاتەئاراوە، دەکرا لەبەرچاو بگیرێت و پابەندبونی کاتی پێوەی لە لایەن سەرکردایەتی کوردەوە هەنگاوێکی زۆر سەرکەوتوانە بوایە.

ئەوەی کرا ریفراندۆم بەرێوەچوو، ئەوەی روونیشە لە مەودایەکی دووردا سودی تایبەتی خۆی دەبێت، لە پیادەکردنی پرۆسەکەدا سەرکەوتو بوو، ئەگەر لەگەڵ ئەوەشدا زیانی کاتیانەی قۆناغەکەی لێکەوتەوە لە سەرجەم رووەکانەوە، بەڵام ئەوەی جێگەی داخ بوو سەرنەکەوتنی ریفراندۆم نەبوو بەڵکو فراوانبون و توندبونی ناکۆکی و کێبڕکێی نێوخۆیی گەورە دروست بوو کە یەکێتی و یەکبون و یەکگرتوویی کوردی خستە پەراوێزەوە، ململانێی حزبی کەسی بووە کۆسپ و تەگەرە و لەنگەری بەست لەبەردەم گەیشتن بە ئامانجێکی پیرۆز و ستراتیجی وەك سەربەخۆیی کوردستان(ئەگەر مەزەندە ئەوەش بکرێت کە مەبەستەکە شتێکی بچوکتریش بوبێت لەئامانجی ئەو پرۆسەیە) بۆیە گەورەترین زیان ئەوە نەبوو کە سوپای عیراق نیوەی خاکی کوردستانی داگیرکرد بەڵکو ناتەبایی و نایەکگرتوویی و کێبڕکێی نێوخۆیی بەزیان بۆ پرسەکەمان کەوتەوە و تاهەتایە تەنانەت لە نێو نەوەکانی

داهاتوشدا درێژە دەکێشێت و هەر ئەو ناکۆکیانە زیانەکەی فراوانتر کردەوە.

بەڵێ کەس نەبوو بە راستەوخۆ دژی ریفراندۆم بێت جگە لە کۆمەلێك خەڵکی نەشاز و کورتبین و خاوەن بەرژەوەند و داردەستی ئەم و ئەو (هەرچەند کارەکەیان بە سۆز و عاتیفە لەقەڵەمدا)، ئەوەبوو رووداوی 16ی ئۆکتۆبەری هێنایە ئاراوە، کە هۆکارەکی بەشدلربوانی کورد لەم رووداوە نەك نارەزایەتی بوبێت لەمەر ڕیفراندۆم بەڵکو کاردانەوەی کۆمەڵێك خەڵکی کورتبینی کاڵفام لەمەڕ کێبرکێ و بیروبۆچی بە میراتی ماوی مێژوویی میراتگرانەی نەوەکانی نێوان هەردوو حزب یەکێتی و پارتی بوو و هیچیتر. بەڵکو ئەگەر وردتری بڵێین، 31ی ئابێکی تر بوو لەلایەن لایەنی زەرەرمەندی 31 ی ئاب پێشترەوە، بەڵام بە زەرەر و زیانێکی گەورەترەوە و وەڵامی حزبیانە و تۆڵەسەندنەوە بوو لەسەر حسابی ئامانج و خۆفیداکاری و خوێنی شەهیدانی گەلی کوردستان بەسەرجەم پێکهاتە و لایەن و چین و توێژەکانەوە.
ئەگەر بمانەوێت بە وردی و زانستیانە شیکاریی پرۆسەی ریفراندۆم و لێکەوتەکانی و بە تایبەتی رووداوی 16ی ئۆکتۆبەر بکەین، دەبێت تێڕامان و توێژینەوە لەو رووداوە و مێژووی رووداوەکانی رێرەوی دەیان ساڵەی پێش ئەوە لەبەرچاوبگرین کە چەند زیانی بە میلەت و ئامانج و دوارۆژەکەی گەیاندوە و بە وردی ناوەخنی رووداوەکان بخوێنینەوە نەك بە روکەشی و بارودۆخی قۆناغ و کاتەکەی بەتەنها لەبەرچاو بگرین. ئەمەش توێژینەوەیەکی دوورودرێژی دەوێت. بەڵام ئەگەر بەسەر پێیانەش بێت دەکرێت ئاماژە بە فاکتەر و پاڵنەر و بەرژەوەندی کارەکتەرەکانی بکەین کە بووە هۆکاری کارەساتێکی گەورە و بە هەمان شێوەی 31ی ئاب و بەڵکو زۆر زیاتریش کە قەت لەبیر ناچیتەوە و دووبارە کەلێنێکی گەورەی لە جەستەی گەلی کوردی دروست کرد. دەکرێت ئەوەش لەم چەند خاڵە چڕیان بکەینەوە:
!- پابەندبونی کارەکتەرەکانی 16ی ئۆکتۆبەر بە فەرمانەکانی وڵاتانی دەوروبەر لە دەرئەنجامی دابەشکردنی رۆڵەکانی هەردوو زلهێز و دابەشبونیان بەسەر تورکیا و ئێراندا، ئەمیش لە پیناو تۆڵەکردنەوە لەیەکتر.
2- قەتیسبونی گیانی رق وکینە لە دڵ دەروونی هەردولا و لەبەرچاو نەگرتنی بەرژەوەندیە باڵاکانی کوردستان بە هیچ شێوەیەك و کورتبینی و کاڵفامی زۆرێك لە کارەکتەرە سەرکیەکانی رووداوەکە.
3- نەبونی سەکردایەتیەکی بیرقووڵی خاوەن ستراتیجی و سەنگ و قورسایی و خوێنەری قۆناغەکە و پێشهاتەکانی پاش ریفراندۆم بە روونی و نەبونی پێشبینیکەری ئایندە .

4 – جگە لە ململانێ حزبیەکان، بوونی کێشە و گیروگرفتە ناوخۆییەکانی نێو حزبەکان کە بأێ باڵێن و جەمسەرەکان لە رکابەری و کێبڕکێدا، ئەم رووداوەیان بەشێوەیەك لە شێوەکان کردە ئامرازێك بۆ بەرزکردنەوەی رەسیدی خۆیان لەبەرامبەر رکابەرە ناوخۆییەکانیان.

-5 هەوڵی سەرۆکی هەرێم بۆ تۆمارکردنی مەجد و رۆژێکی مێژوویی بۆ خۆی وحزبەکەی بۆ ئەوەی پێچەوانەکەی بخوێنێتەوە ((من وام دانابوو کە لە شەکستهێنانی پرۆسەکە، سەرۆکی هەرێم بەخۆی وازبهێنێت و بڵێت ئەرکێکی مێژوییم لەسەر شان بوو و سەرکەوتو نەبووم لەم قۆناغە و هیوادرام نەوەی نوێ و خەلکی تەنانەت بەدەر لە حزبەکەی خۆیشی بڵێت ئەو ئەرکە سەرەکیانە لە ئایندەدا بگرێتە ئەستۆ و تەنانەت حزبەکەشی بۆ نەوەی نوێ ناوخۆیی بەجێبهێڵێت، بەمەش راستگۆیی و پێگەیەکی مێژوویی بۆ خۆی تۆمار دەکرد و بە خۆی دەبووە مەرجەع ئەگەر لە ماڵیشەوە دانیشتیا(داخەکەم پەندی لە هەڵوێستی جەمال عەبدولناسر وەرنەگرت لە شکستی شەڕەکەی لەگەڵ ئیسرائیلدا و کە بڕیاری وازهێنانی لە سەرۆك کۆماری دا جەماوەر رژانە سەرجادە و بەزۆر بواریان نەدا وازبهێنێت)...)).

-6 بێسەروبەری لە رێکخستنی سیاسی پرۆسەکە نەك بەرێوەچونی کاری هونەری خودی پرۆسەکە، بۆ ئەوەی خەڵك بکرێتە خاوەنی وانیشان دەدرا کە کەسێك و حزبێك دەیکات و ئەمەش پارتی دیموکراتی کوردستان بەرپرسیارێتی هەڵدەگرێت، لەبەر ئەوەی ئەو و سەرۆکەکەی بوو کە ویستی ئەم مێژووە بۆ خۆی و حزبەکەی تۆمار بکات نەك ئامانجێکی هەموو کورد بێت و خەڵك خاوەنی بێت و دوور بێت لە ئماناجی کەسی و پاتێنەری نەرجسیەت، هەر خەڵکە کە قوربانی بۆ داوە و هەر بەخۆی مێژوو بۆ خۆی دروست دەکات، بە چاکی و خراپیەوە، بۆیە شکستهێنانی کورتمەودای ئەم پرۆسەیە هەر دەبێت پارتی بەرپرسیاریەتەکەی هەڵبگرێت و باجی بدات، بەڵام روودانی 16ی ئۆکتۆبەر بەرپرسیارێتیەکەی دەکەوێتە ئەستۆی هەمو کەس لایەنە بەشجاربووەکان.

-7 کورتکردنەوەی پرۆسەیەکی گەورەی نەتەوەیی ئاوها بۆ فیستفاڵی حزبیانە و خەڵك کۆکردنەوە بەدوور لە راسپاردنی خەڵکی پسپۆر و چاودێر و شیکەرەوان بۆ کۆبونەوە و توێژینەوە و رێگە دۆزینەوە یان رینمایی و دیاری کردن راسپاردە.

-8 نەخوێندنەوەی وەزعی ناوچە دابڕاوەکان و رۆڵی وڵاتانی دراوسێ و جیهان لە مەڕ ئەو ناوچانە و هەستیاریی ئەو پرۆسەیە لەوێدا (لەوانەیە پرۆسەی ریفراندۆم لەوناوچەیە دوابخرایە پێشهاتی تر و دەرئەنجامی جیاوازمان بینیبایە).

-9 لەبەرچاو نەگرتنی کۆمپانیا جیهانیەکان و رۆڵ و کاریگەریان

لەسەر پرسی سیاسەتی جیهان و کارنەکردن لە زامنکردنی هەڵوێستی ئەوان (برتیش پترۆلیۆم) مان بینی لەدوای 16 ئۆکتبەر چۆن گوژمی کارکردنی سەرەکیان خستە کەرکوك و تا ئێستاش گومان لە رەفتارەکانی دەکرێت و بەڵکو تا ئێستاش بەریتانیا و ئەم کۆمپانیایە پترۆڵی کەرکوك و خانەقین و ناوچەکانی تر بە مافی خۆی دەزانێت.

10 – پێکنەهێنانی لیژنە و وەفدی بۆلایەن و ئەکادیمی بۆ سەردانی وڵاتان و زانینی هەڵوێستی راستەقینەیان، ئەوەی هەبوو لە ژێر دەستی تاکە حزبێك و تاکە کەسێکەوە مایەوە و هیچ زانیاریەکیش لەو بارەوە بە وردی بڵاونەکرایەوە و دەرئەنجامەکان خرایە دەست قەدەر و شەفافیەت بونی نەبوو.

بۆیە دەتوانین بڵێین؛ رووداوی 16ی ئۆکتۆبەر تا ڕادەیەکی زۆر لەدەرئەنجامی هەڵەکانی چۆنێتی پراکتیزەکردنی پرۆسەی ریفراندۆم بەو ناکۆکیانەوە لە ناوخۆیی کوردستان بوو زیاتر لەوەی لێکەوتەکانی رەفتار و هەڵوێستی بەغدا و وڵاتانی دەوروبەر و جیهان بێت.

لێرەشدا دەبێت ئەوەش بڵێین کە ئەگەر ریفراندۆم زۆرێك لێکەوتەی زیانبەخشی گشتی و کورتمەودای لێکەوتەوە بەڵام بەشداری ئەو حەشاماتە خەڵك و رۆژەی زۆرینەی رەهای بەڵێیەی هێنایە ئاراوە، خۆی لە خۆیدا پرۆسەیەکە تاماوە بە زیندوویی دەمێنێتەوە و لە بارودۆخ و زەمینەی بابەتی و خودیدا دەتوانرێت قازانجی یەکجار گەورەی ببینرێت و بۆ کاروباری سیاسی و تەکتیکی رۆژانەش تا گەیشتن بە ستراتیجی گەورە بەکاربێت و کارتێکی یەکجار گرنگە بەدەست سیاسەتمەداری عاقڵەوە.

لە کۆتاییداە دەبێت ئەوە بخەینە بەرچاوی خەڵك کە ئاکامی ئەم رووداوە و زەرەر و زیانەکانی بۆ پرسەکە و لێکەوتە دوورمەوداکانی چۆن دەبێت. بەڵێ 16ی ئۆکتۆبەر و داگیرکردنی ناوچەدابڕاوەکان بە کشتی و زاڵبونی بێهودەیی بەسەر بیر و هۆشی خەڵك و بێمتمانەیی بە شۆرش و دەسەلات وپرسەکە بە گشتی نەرێنیترین دەرکەوتەی چێڕاوی زوخاوی ئەم رووداوە بوو. بەڵام ئەوەی زیاتر کاریگەری هەبوو ناکۆکیەکان زۆرتر و سەختر و فراوانتر بوون، نەك رووداوێکی نەتەوەیی وەکو رێفراندۆم یەکێتی و یەکبون و تەبایی و تۆکمەیی لە نێوان ریزەکانی خەڵك بەهێزتر و مکۆمتر بکات وەکو لە سەرجەم پرۆسەیەکی نەتەوەیی و نیشتمانی گشتگیری چارەنوسساز چاوەروان دەکرێت.

ئەوەی زیاتر جێگەی داخ بوو کەس بەرپرسیارێتی شکستهێنانی پرۆسەکەی هەڵنەگرت و خرایە سەر شانی هەمووان و دووڕویی و نکوڵی کردن جێگەی بەڵێن وپەیمانەکانی پێش ریفراندۆمی گرتەوە. لە دەرئەنجامی 16ی

ئۆکتۆبەریش خەلك سەرجەم كردەوە نابەجێکانی رێرەوی شۆرشەکان و هەڵەی سەرکردایەتی و ناپاکیەکانی کەوتەوە یاد و ئەزمونی حوکمڕانیش چەندین هەنگاو پاشەکشەی کرد و قورسایی هەمەچەشنی بواری ئابوری و سیاسی کەوتە سەر شانی سەرجەم چین وتوێژەکانی گەلی کوردستان و چاکسازی راستەقینە و هەنگاوە ئەرێنیە چاوەروانکرواەکان تەنانەت بەسەر پشتی کیسەڵیشدا نەرۆیشتن. بۆیە دەکرێت بڵێین ئەگەر لە نسکۆی شۆرشی ئەیلول و ئاشبەتاڵ بێئومێدی باڵی بەسەر سەرکردایەتی و شکستی سەرکردایەتی بووبێت نەك خەڵك بەگشتی لەبەر ئەوەی هۆکارە سەرەکیەکەی بە دەستی دەرەکی بوو نەك نێوخۆیی، بەڵام 16ی ئۆکتۆبەر و دەرئەنجامەکانی بە گەورەترین هۆکاری بێ ئومێدی دادەنرێت لە نێو دڵ و دەروونی خەڵکی کوردستان بە گشتی لەبەر ئەوەی هۆکاری شکستەکە زیاتر نێوخۆیی بوو نەك تەنها دەرەکی بێت. بۆیە ئەگەر راست بڵێن شکست بە یەکگرتوویی ئەزمونە بەڵام تەنانەت سەرکەوتن بە پەرشوبڵاوی و ناکۆکی بێتەئاراوە لە جەوهەردا شکستە.

لە گەمەی دامە وە، بەرەو تەختەی شەترەنجی سیاسی! ... برایم فە[illegible]شی

سەرباز و ئەسپ و فیل و وەزیر و قەڵا، هەر کام بە فۆرم و جولەی خۆیانەوە لە سەر تەختەی شەترەنج لە پێناو سەرکەوتن و پاراستنی کیان, بە پێی ستراتێژی و تاکتیک بەکاردەهێندرێن.
بە پێچەوانەی شەترەنج، لە گەمەی دامە، سیستەمی گرێدان و هاوکاریی مۆرەی جیاواز بە یەک مەبەست، واتە پاراستنی کیان(پاشا) و سەرکەوتن لە گۆڕەدا نییە. ئەرک و شێوەی جولە و ڕواڵەتی مۆرەکان وەک یەکن، مۆرەکان هیچ ڕواڵەتکەان نییە و دەتوانن هەر شتێک بن، هەروەک چۆن مەیدانی گەمە، دەتوانێ هەر شوێنێک بێ.
ئامانج لە کێبەرکێی نێوان مۆرە یان خاوەن مۆرە، بوون بە ئاغایە.
بە پێچەوانەی شەترەنج، هەر مۆرەیەکی دامە بۆی هەیە ببێ بە ئاغا، ئاغاکان شەڕی یەکتر دەکەن بۆ سەرکەوتن بە سەر یەکتردا. کاتێک

لایەنێک تەنیا یەک مەڕەی لە مەیداندا مایەوە، دەبێتە داشە هارە، واتە سەرجەم یاسا ژێر پێ دەخرێ و داشەهارە دەتوانێ قەڵەمباز بدا و دەوری ئاغا بگێڕێ. کە هیچ لا سەرنەکەوتن و یەک مەڕەیان لە مەیداندا مایەوە، مەیدان بۆ تەڕاتێن بە شوێن یەکتردا دەکرێتەوە، بە بێ ئەوەی گەمە سەرئەنجامی هەبێ.
لە گەمەی دامە، کیان و پاراستن و ئەرکی گشتی بوونیان نییە، ئەوەی هەیە، کێبەرکێی نێوان مەڕە و لایەنەکانە بۆ بوون بە ئاغا و سەرکەوتن بە سەر ئەویتردا!
خەڵکی بێ کیان لە ناو شەترەنجی سیاسی جیهان دەوریان نییە، گەر هەندرانە ناو گەمە، ئەرکی پاراستنی کیانی ئەم و ئەویان پێدەسپێردرێ!
بە "بیر و ئامانج و تێگەیشتن و مێتۆدی دامە" لە سەر تەختەی شەترەنجی سیاسی، گەمە ناکرێ.

برایم فەرشی

- دامە گەمەیەکی کۆنی کوردییە.

ناپاکییەکانی ئەمریکا دەرهەق بە گەلی کوردمان ... ڕەزا شوان

بە لای خوێنەران و ڕۆشنبیران و نووسەران و هەموو تاکێکی کوردەوە، ناپاکیکردنی ئەمریکا و رووسیا، لە گەلی کوردمان لە ڕۆژئاوای کوردستان و لە بەشەکانی تری کوردستاندا، ناپاکی و کارەسات و بەسەرهاتێکی نامۆ و کوتوپڕ نییە، ئەوەی کەمێک ئاگاداری لە سیاسەت و لە هەڵویست و لە ڕەوشت و لە پیلانە نەگریس و گڵاوەکانی ئەم دوو دەوڵەتە زلهێزە، ئەمریکا و روسیا و چەند وڵاتێکی زلهێزی تر ببێت، ئەو راستییە تاڵە و ئەو ستەم و تاوان و ناهەقییە گەورانە دەزانێت، کە دەرهەق بە گەلی کوردمان کردوویانە و دیکەن، لە پێناوی بەرژەوەندییەکانی خۆیان. مافەکانی مرۆق و مرۆقایەتی و مافی سەربەخۆیی گەلان تەنها درۆ و دروشمن.. ئەوان بازگانی و ئالوێل بە خوێنی شقیلی کوردەوە دەکەن.
بە هەزاران کورد بە ناڕەوا شەهید بکرێن، بە سەدان گوند و

شارەکانی کوردستان بسووتێنرێن و کاولبکرێن.. بە هەزاران کورد لە ماڵی خۆیان دەربەدەر و سەرگەران و ئاوارە بکرێن.. ئەوان باکیان پێ نییە و ویژدانی مردوویان نابزوێت.. ئەمانە لەگەڵ گورگدا گۆشت دەخۆن و لەگەڵ مەڕیشدا شین دەکەن.. دابەشکردن و داگیرکردنی کوردستان و هەر هەموو ئەو نەهامەتییانەی کە بەسەر کورددا هاتوون، پیلان و دەستی گڵاوی ئەم دەوڵەتە زلهێزەیان لە پشتەوەیە.
کۆماری کوردستان لە مەهاباد کە لە ساڵی (١٩٤٦) دا دامەزرا، پشتیان بەوە قایم بوو کە رووسیا، بە ناوە میللەلیخواز و ئاشتیخوازە، لە پشتیانە و پشتیان بەرنادات، بەڵام رووسیا بەرانبەر بە وەرگرتنی نەوت و گازی ئێران، بە پیلانێکی هاوبەش لەگەڵ ئەمریکادا، رووسیا سوپاکەی لە رۆژهەڵاتی کوردستان و لە ئازەربیجان کێشایەوە و لە و گڵۆپی سەوزی بە ئێرانی داگیرکەری رۆژهەڵاتی کوردستان هەڵکردن، کە بە سوپایەکی زەبەلاحەوە پەلاماری کۆماری کوردستانی دا. بەم پیلانە سێ قۆڵییە کۆماری کوردستانیان جوانەمەرگ کرد.. کورد هەرگیز ئەم نامەردییەی رووسیا لەیاد ناکات.

شۆڕشی ئەیلوولی ساڵی (١٩٦١) لە باشووری کوردستان، کە ئەمریکا ئەو بەڵێنەی بە کورد دابوو، کە پشتگیریمان دەکەن، لە هێنانەدی مافە رەواکانمان، سەرکردەکانی کوردیش هەندێ خۆشبڕوا بوون و لە سیاسەت و لە گەمەی سیاسی نێودەوڵەتی نابەڵەد بوون، یەکسەر بڕوایان بە درۆکانی ئامانج شاراوەی ئەمریکا کرد و خۆیان و شۆڕشی ئەیلوولیان خستە باوەشی ئیرانی داگیرکەری رۆژهەڵاتی کوردستانەوە.. رووسیاش بەرژەوەندی ئابووری و فرۆشتنی چەکی بە عێراق، بە لاوە گرنگتر بوو لە چارەنووسی کورد، بە بەرچاوییەوە فرۆکە سیخۆ و مێکەکانی بە شەستیر و ناپاڵ کوردیان دەکوشت و کوردستانیان وێران دەکرد، کەچی چەکی زیاتری بە عێراق دەفرۆشت بو رەشەکوژی و لەناوبردنی کورد و شۆڕشەکەی.

ئەمریکا نەخشەکێشی رێکەوتنی شومی جەزائیرە کە لە ساڵی (١٩٧٥) لە نێوان ئێران و عێراق واژۆکرا بۆ کۆتاییهێنان بەو شۆڕشە گەورەیە، ئەندازیاری ئەم رێکەوتنەش (هێنری کیسینجەر) وەزیری دەرەوەی ئەوسای ئەمریکا بوو، کە رۆڵی سەرەکی هەبوو لە توانەوەی شۆڕشی ئەیلوولدا. کیسنجەر لە بیرەوەرییەکانیدا نووسیوەتی: ” ئێمە زۆر بەدڕەوشتیمان بەرانبەر بە کورد کرد.. نە ئەوەبوو پشتیان بگرین و ببن بە شت.. نە لێشیان گەڕاین کە خۆیان ببن بە شت” بەڵێ

گەورەترین بێڕەوشتیتان دەرەق بە گەلی کوردمان کرد. لە ئەمەشدا ئەوەی ئەمریکا کە بە درۆ دروشمی ئازادی و دیموکراتیتان بەرزکردەتەوە، هەمان سیناریۆ و ناپاکی ساڵی (١٩٧٥)ی جەزائیرتان لە ڕۆژئاوای کوردستان دووبارە کردەوە و بێڕەوشتییەکی گەورەترتان دەرهەق بە گەلی کوردمان کرد.. بە هەڵەشدا ناچم گەر بڵێم لە فەرهەنگی ئێوەدا ڕەوشت هەر بوونی نییە و بەرژەوەندییەکانتان لە سەرەوەی ڕەوشت و مرۆڤایەتییەوەیە.

لە ڕاپەڕینەکەی کوردستان لە ساڵی (١٩٩١) لە باشووری کوردستان دا، پێشمەرگە و گەلی ڕاپەڕیومان بە تەواوی باشووری کوردستانیان لە سەدامی دڕندە رزگارکرد، بە شاری کەرکووکی کوردستانیشەوە.. کەچی ئەمریکا گەڵاپی سەوزی بە سەدام هەڵکرد و ڕێی پێدا، کە سوپای دڕندەی عێراق بە تانک و تۆپ و فڕۆکە، پەلاماری کوردستان و خوارووی عێراق بدات.. بە بەرچاوی ئەمریکاوە بە سەدان کەس کوژران و بە سەدان کەس گیران کە تا ئێستا گۆڕەونن. کۆڕەوەی ملیۆنی کوردتان بینی و ویژدانی مردووتان
نەبزوا و سۆزتان نەجووڵا و مانەوەی دیکتاتۆرەکتان پێ باشتر بوو لە کۆمەڵکوژی و و چارەنووسی گەلی کورد.. نە ئەمریکا و نە رووسیاش لەسەر کیمیابارانی هەڵەبجە و ئەنفالی بەدناو کە زیاتر لە دووسەد هەزار کورد زیندەبەچاڵ کران، نە هاتنە جواب؟!
بەڵام کە سەدام کوەیتی داگیرکرد، هاوپەیمانییەکتان لە سی دەوڵەت پێکهێنا و سەربازی ئەمریکیتان هێنا و لە کوەیت شەڕی سوپای سەدامتان کرد.. ئایا لەبەر چاوی ڕەشی کوەیتییەکان بوو.. یا بە پارە و نەوتەکەی کوەیت لەسەر کوەیتییەکان داکاتان و سەربازی ئەمریکیتان بە کوشت دا.. ئایە سۆز و بەزەییتان بە کوەیتییەکان دەهاتەوە.. یان بە بەرژەوەندییەکانتان بوو؟! بێگومان گەر کوەیت پارە و نەوتی نەبوایە مەرحەباشتان ناکردن.. ئەمەیە دوو روویی و دووفاقی و هەڵپەرستی ئەمریکییەکان لە سیاسەت و لە هەڵوەستیان بەرانبەر بە گەلانی ژێردەستەی نیشتمان داگیرکراوی وەکو کورد.

لە پرۆسەی ئازادی عێراقیشدا، لە (٢٠٠٣) دا، کورد هاوکاری سوپای ئەمریکا بوو، کورد بەبێ یارمەتی ئەمریکا هەموو ناوچەکانی باشووری کوردستانی رزگار کرد، بە شاری کەرکووکی کوردستانیشەوە تا دەگاتە زنجیرە چیاکانی حەمرین کە سنووری باشووری کوردستانە لەگەڵ عێراقدا.. دیسان ئەمریکا لەسەر داوای تورکیا داوای لە

سەرکردەکانی کورد کرد، کە هێزەکانی پێشمەرگە لە کەرکووک بکشێننەوە. ئەوبوو سەرکردە ترسنۆکەکانی کورد، بە زوویی هێزەکانی پێشمەرگەیان لە شاری کەرکووک کشایەوە. ئەمەش گەورەترین هەڵە و ترسنۆکی سەرکردەکانی کورد بوو لە باشووری کوردستان دا.. گەر کەرکووکیان جێنەهێشتایە.. ئەو کاتە سوپای عێراق نەمابوو، گەر لەگەڵ هێزەکانی ئەمریکاشدا بەشەڕ بهاتنایە، هەر هێندەی ئەو شەڕە براگوژییانەی کە لە پێناوی دەسەڵات و خۆسەپاندندا لەگەڵ یەکتریدا کردیان کە زیاتر لە (٥٠٠٠) پێشمەرگەیان بە کوشت دا، زۆر کەمتر لەم ژمارەیە، پێشمەرگەمان لەسەر بەرنەدانی شاری کەرکووک شەهید دەبوون.

هەر بە هەڵکردنی گڵۆپی سەوز لە لایەن ئەمریکاوە، بە گەلەکۆمەیەی سێ قۆڵی عێراق و ئێران و تورکیا، بە بەرچاوی هێزەکانی ئەمریکا و بە دەبابەی (هامەر)ی ئەمریکی، سوپای شیعەی عێراق و حەشدی وەحشی و سوپای پاسدارانی کۆماری سەدارە و میتی زۆڵەی تورکیا لە ڕۆژی (١٦ی/ ئۆکتۆبەری/٢٠١٧) دا، شاری کەرکووک و خورماتوو، و خانەقینیان داگیرکرد و بە دەیان پێشمەرگە و خەڵکی سڤیلی کوردیان شەهید کرد.. ماڵ و دوکان و بازاڕی کوردیان تاڵان کرد و سووتاندیان و بە هەزاران خێزانی کورد لە کەرکووک و خورماتوو لە ترسا ئاوارە بوون، تا ئەمەش زۆربەیان نەگەڕاونەتەوە.
حەشدی وەحشی بەکرێگیراوی تورکمانەکان، لە داگیرکردنەی کەرکووک و خورماتوودا ڕۆڵێکی زۆر نامەردانە و گڵاویان هەبوو بەرانبەر بە کورد، ئەوان بوون لە خورماتوو کوردیان کوشت و تاڵانی کۆگاکانی بازاڕ و ماڵەکانی کوردیان کرد ودوایش سوتاندیان، حەشدی وەحشی تورکمانی، سوکایەتی و بێڕێزییەکی زۆریشیان بە کورد کرد.. کەچی کورد لە چاکە زیاتری بەیان نەبووە.
ئەمجارەش بە پیلانێکی پێنج قۆڵی، ئەمریکا، ڕووسیا، تورکیا، ئێران، سووریا، گەورەترین پیلانیان لە دژی گەلی کوردمان لە ڕۆژئاوای کوردستان دا جێبەجێ کرد.
ڕووسیا بوو لە (١٨ی/ئادار/٢٠١٨) شاری (عەفرین)ی کوردستانی رادەستی تورکیا کرد، لە پێناوی فرۆشتنی چەک و کردنەوەی بازار بە کەلوپەلە پیشەسازییەکانی لە تورکیادا. لە پێناوی ڕەتکردنی بۆڕی گازی ڕووسیا بە تورکیادا بۆ ئەوروپا.
ئەمجارەش بە ناپاکیکردن لە کورد، بە گەلەکۆمەیی و بە پیلانێکی هاوبەشی نێوان ئەمریکا و تورکیا و ڕووسیا و سوریا، ئێران، لە ڕۆژی (٩ی/ ئۆکتۆبەر/٢٠١٩) دا، ڕۆژئاوای کوردستانیان رادەستی دڕندەترین و خوێنڕێژترین و ڕەگەزپەرسترین سوپا لە جیهاندا کرد،

کە سوپای تورکیا فاشتە، کە بە مۆدێرترین چەکی قورسی کوشندەوە، بە دەست پاراستن، بە رقەکی ڕەشەوە، بەرچاوی ئەمریکا و ڕووسیا و جیهانەوە، کەوتوونەتە ڕەشەکوژی و کۆمەڵکوژی کورد.. ئەمەش گەورەترین بێڕەوشتی و نامەردی ئەمریکایە و شەرمەزاریشە بۆ جیهان.
ئەو داستانەی کە شەڤانانی کورد لە دژی داعش تۆماریان کرد لە جیهاندا بێوێنەن، ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی لە دژی داعش، بە تازەترین فڕۆکەی جەنگی و تانک و تۆپەوە، لەسەر ئەرزی راستیدا، ئەوەیان پێنەکرا کە شەڕڤانانی کورد کردیان، ئەفسانەی داعش بە شەهیدبوونی یانزە هەزار شەڕڤانی قارەمانمان کۆتایی هات. لە جیاتی سوپاس و پێزانین و ڕێزگرتن لە بەرخودانی کورد.. بەم ناپاکی و نامەردییە ئەمریکا و رووسیا پیاوەتی کورد دەدەنەوە.
دوێنێ لە پەیوەندییەکی تەلەفۆنی نیوان پوتین و گەورە تیرۆریست ئەردۆگاندا، رووسیا داوای لە ئەردۆگان کرد کە سوپای توکیا لەگەڵ سوپای سووریادا شەرنەکات. ئەردۆگان بەڵێنی دایی کە بەگژی سوپای سووریادا ناچێت.. لە پێش هەڵشکردنەکەیدا، ئەمە ڕێکەوتن بوو لە نێوان ئەو پێنج وڵاتەی لە سەرەوە ناومان بردن.. تورکیا تەنیا بە داگیرکردنی رۆژئاوای کوردستان و بە کۆمەڵکوژی کورد و بە دەربەدەرکردنی کورد و بە گۆڕینی دیمۆگرافیای رۆژئاوای کوردستان و بە سەرهەڵدانەوەی داعش و، بە بردنەدەرەوەی کێشە ناوخۆییەکانی و بە لابردنی سەرنج لەسەر داڕمانی ئابووری تورکیا و دابەزینی بەهای لیرەی تورکی و بەرزبوونەوەی رێژەی بیکاری و هەژاری و بەرزبوونەوەی دەنگی نارازی لە سیاسەتە شکستخواردووەکانی.. بە پەردەپۆشکردنی دەڵاندنی ئیستەنبوڵ و کێشەکانی نێو پارتەکەی، رۆژئاوای کوردستانی داگیرکرد.
شەرمەزارییە بۆ پوتین کە داوای شەڕ راگرتن و پاراستنی منداڵ و ژنی بێتاوانی کورد ناکات، تەنها ئەو داوایەی لە ئەردۆگان کرد، کە شەڕ لەگەڵ سوپای سووریادا نەکەن.

لە جیهاندا لە ئەردۆگان دیکتاتۆرتر و لەخۆبایتر و ڕەگەزپەرستر و سیکەپاتر و نامەردتر نییە. ئەردۆگان سەرسەخترین دوژمنی کوردە، ئەوەی کە ئەتاتورکی گەڵبەگەڵە تەواوی نەکرد، ئەم ڕەگەزپەرستە، دەیەوێت لەو زیاتر بە کورد بکات.. بە خوێنی کورد تینووە.. ئەردۆگان فەرمێسکی تیمساحی بۆ منداڵانی (غەزە) دەڕشت.. کەچی دەستی قەزەوەنەکانی بە خوێنی سەدان منداڵی

بێتاوانی کورد سوورن”
(نیلسون ماندێلا) راستی وت:”گەر دەتەوێت تورک بناسیت.. رۆژێک ببە بە کورد”
ئەمجارەش ئەمریکا کوردی بە گورگان خوارد دا و ئەوپەڕی بێڕەوشتی دەرهەق بە کورد کرد. ئەمەش لەسەر ئەمریکا زۆر دەکەوێت. گوزارشتە لە شکستی سیاسەتیان. ئەم ناپاکییەی ترامپ لەگەڵ رۆژئاوای کوردستان، ناوبانگی ئەمریکای زڕاند و شکۆ و پێگە و هەژموونیشی هەنایە خوارەوە. ئەمریکا پێشینەی خۆشی لە دەست دەست دا. لەمەوە دواش گەلان و وڵاتانیش متمانەیان بە ئەمریکا و بە سیاسەتەکانی نامێنێت. بۆ دووریشی مەزانن کە ئەمریکا چۆکیش بە ئێران دابدات.. هەندێ تر حەیای بچێت.
لە سایەی سەرۆکایەتی ترامپ، سەرۆکە حولحولییەکەی ئەمریکا، کە کابرایەکی هەرزەگەی قەولوبەولییە و فری بەسەر سیاسەتەوە نییە و لە مێژوو و لە جوگرافیادا زۆر کەڵەوار و نابەڵەدە، هەرجارەی قسەیەک دەکات.. ترامپ لە هەڵبژارنی سەرۆکی ئەمریکا، بە پارە دەنگەکانی کڕی و رووسیا یارمەتی دا، ئیستاش دوور نییە کە بە ئەوە لەگەڵ رووسیادا لەسەر بە دەستەوەدانی رۆژئاوای کوردستان ڕێکەوتن، تا رووسیا یارمەتی بدات بۆ دووبارە خۆکاندیدکردنەوەی بۆ پۆستی سەروک کۆماری ئەمریکا. رووسیاش پێی باشترە، کە سەرۆکەکی هیچ لەبار و کەڵەوارسیاسی وەک ترامپ ببێت بە سەرۆکی ئەمریکا، کە بەرژەوەندییەکانی خۆی لە هەموو شتێک لا لە پێشترە.. تەنات حیزبەکەشی (کۆمارییەکان) متمانەیان پێ نەماوە.

ترامپ لەو رۆژانەی رابردوودا، کۆمەڵێک قسەی هەلەق و بەلەق و تورەهاتی دەرهەق بە گەلی کوردمان کرد.. دەیەوێت بە هەندە قسەی پڕوپوچ و بیمانە لە پێگە و ڕۆڵی کورد کەم بکاتە، کە لە منداڵێ ساوا و لە شێتیش ئەو قسانە ناوەشێنەوە، ترامپ بەم قسانەی دەیەوێت ناپاکییەکەی بەرانبەر بە کورد و سیاسەتە دۆڕاوەکەی پەردەپۆش بکات. گوایە کورد لە شەڕی جیهانی یارمەتی نەداون بە تایبەتیش لەشەڕی (نەرماندی) وتیشی کورد و تورک دوو سەد ساڵە شەڕە لەگەڵ یەکتری دەکەن.. ترامپی هیچ نەزان، کوردەکی بە دەوڵەت و بە سوپا و بە چەک، کوردەکی سەرکوتکراوی کوردستان داگیرکراو، دەبێت لە شەڕێکی جیهانیدا، بە تاپۆ و ماوزەرەوە چی پێ بکرێت؟ سەرۆک تامپی نەزان، لە پاداشتی ئەوەدا شەڕی بۆتان بکردایە، کە ئێوە و هاوپەیمانە زلهێزەکانتان، گەورەترین ناپاکیتان لە کورد کرد و کوردستانی نیشتمانتان، بەسەر چوار وڵاتی دڕندە و ڕەگەزپەرستدا دابەش کرد..؟! سەرۆک

ترامپ، راستگۆبێ و پەیمان بەرێن، تا ئێستا ئەمریکا لە خراپە و ناپاکی و درۆ زیاتر، چی پیاوەتییەکتان بە ئێمەی کورد هەبووە؟؟ ئێوە بازرگانی جەنگ و چەکفرۆشن، بەرژەوەندییەکانتان لە سەروی شەرف و مرۆڤایەتییەوەیە.

سەرۆک ترامپی بە ئاگا لە مێژوو و جوگرافیا، ئەی خۆ تورکیای موشتەریتان، لە جەنگی جیهانی یەکەمدا لە دژی هاوپەیمانان شەڕی کرد، کە ئێوەش دەگەڕێتەوە. بە ئێوەندە ناڕاستگۆ و دووڕوو و دووفاقیت، ئەی بۆ بە تورکیا ناڵێی نەک یارمەتیتان نەداین، بەڵکو لە دژمان شەڕتان کرد.. سەرۆک ترامپ، بە گوێرەی قسە بێ مانا و پووچەکانت بێت، نابوایە ئەمریکا مەرحەبای ئەڵمانیاشی بکردایە و لە پەیمانی ناتۆ لەگەڵیتاندا نەبوایە.
راستە ئێمە دووسەد ساڵە لەگەڵ تورکدا شەڕ دەکەین، بەڵام هەر ئێوەش ئەم شەڕەتان بۆ ناینەوە. هەرگیز ئێمەی کورد حەزمان لە شەڕ نەبووە و نییە و هەردەم ئاشتیخواز بووینە، ئێستاش سەد ساڵی گفتوگۆ و رێکەوتنمان لە رژێمێکی شەڕ پێ باشترە.. دژی هیچ گەلێکیش نەبووینە و نین، پەلاماری هیچ گەلێکیشمان نەداوە کە بستێک لە خاکیان داگیربکەین. ئێمە کوردستانی نیشتمانمانیان بە بڕیار و رێکەوتنی ئێوە، لە لایەن تورکیا و ئێران و عێراق و سووریاوە داگیرکراوە، ناچارین کە بەرگری لە مانەوەی خۆمان و لە کوردستانی پیرۆزمان بکەین.. ئێمە تیرۆریست نین، ئێمە شۆڕشگێڕین و لە پێناوی ئازادی و رزگاری و ئاشتی و پێکەوە ژیاندا خەبات دەکەین.. تورکیا تیرۆریستە.. ئێوە باش ئەم راستییە دەزانن، بەڵام بەرژەوەندییەکانتان کوێر و کەڕ و لاڵی کردوودوون، راستییەکانتان هەڵگێڕاونەتەوە.. بە رەش دەڵێن سپییە و بە سپیش دەڵێن رەشە! پشتی تورکیا تیرۆریست دەگرن و بە شۆڕشگێڕانی کوردیش دەڵێن تیرۆریست. ئەمەیە دووفاقییتان.. بە هەڵوێستە ناڕەوایەتانن زیاتر هانی بە داگیرکەرانی کوردستان دەدەن، بە ئەنجامدانی تاوانی زیاتر لە دژی گەلی کورد.. هەر بە چەکە کوشندە قەدەغەکراوە نێودەوڵەتییەکانی ئێوەیە، کەمەڵکوژی ئێمەی کورد دەکەن و دەیانەوێت ناسنامەی نەتەوەییمان بسڕنەوە.
سەرۆک ترامپ، ئەوە منداڵانە کوردانەی کە تورکیای بێڕەوشت لە رۆژئاوای کوردستان شەهیدی کردن، چی تاوانێکیان کردووە؟ تاوانیان هەر ئەوە نییە کە کوردن..؟ ئایە ئەو منداڵانە پەکەکە و یەپەکەن؟! گەر ویژدانت مردوو نییە و تنۆکێکی بەزەییت هەبێ.. سەد تف و نەفرەت لە ئەردۆگان دەکەیت.. ئینجاش لە خەتی دەکەیت.. چونکە تۆ هۆکاری ئەم تاوانانەی کە لە کورد

دەکرێن.. زۆر قسەی تر هەیە گەر بمانەوێت بیڵێین.

سەرۆک ترامپ، وا باشترە کە بە خوت و بە قسەکاندا بچیتەوە و جوان بیربکەیتەوە.. ئینجا شەکر بشکێنیت.

دەڵێیت گەورەترین سزام بەسەر تورکیادا سەپاند، بڕیارەکەت مایەی پێکەنینە، چونکە کەمترین سزات بەسەر تورکیادا سەپاندووە.. بێگومانیشم، کە بڕیارەکەت تەنها قسەی رووتە و بە کرداری جێبەجێی ناکەیت. ئەم بریارەشت دوای ئەوەدێت، کە بەشێکی زۆر لە دەوڵەتان و گەلانی جیهان لۆمە و نەفرەتیان کردیت، لەسەر ئەو ناپاکییەی کە لە کوردت کرد.. ئۆباڵی شەهیدبوونی بە دەیان منداڵ□ان و ژن و شەڕڤانانی بێتاوانی کورد لە ئەستۆی تۆ و پۆتین دایە.. ئۆباڵی و گوناهی ئاوارەبوون و سەرگەردانی بوونی هەزاران خێزانی کوردی بێدەرتان لە ئەستۆی تۆ و هاوناپاکت پۆتین دایە.

بە داخیشەوە، تا ئەمڕۆش سەرکردەکانی کوردمان، پەند و وانەیان لە نەهامەتییەکانمان و لە هەڵەکانی بردوویان و لە هۆیەکانی شکستییەکانمان وەرنەگرتوون، دووبارە و دەبارەیان دەکەنەوە، تا ئەمڕۆش دوست و دوژمنی راستیمان ناناسن، تا ئەمڕۆش لە گەمە و هونەری سیاسەت و دیپلۆماتیدا نابەڵەدن و هەمیشە هەڵخەڵەتا و دۆڕاون. تا ئەمڕۆش خۆشباوەڕن و بە بەڵین بە درۆ شیرینەکان و بە زەردەخەنە و پێکەنینی دوژمنانی گەلەکەمان بڕوا دەکەن.. لە خوێندنەوە و بە وردی پێشبینیکردنی داهاتوو و لە ئەگەر و گریمانەکاندا کۆڵەوارن.

ناڵێم هەموویان، بەڵام زۆربەی سەرکردەکانی کورد کەسی شیاونین لە شوێنی شیاودا. هێندەی لە هۆڵی دەسەڵات و پایە و بەرژەوەندییەکانی خۆیاندان دان، نیو ئەوندە بە تەنگی چارەنووس و داهاتووی گەلەکەمانەوە نین.. گەر وا نەبوایە بەم دۆخ و رۆژە نەخوزراو و ناشایستەیە نەدەگەیشتن.

راستە کە کورد بێکەس و بێدەرەتانە و هاوڕێی تەنگانەی زۆر کەمە.. بەڵام گەلێکی کۆڵنەدەر و خۆڕاگرین و هەرگیز ملکەچی داگیرکەرانی کوردستان نەبووینە و نابین.

گەشبینم کە نەوەی نوێمان بە گوڕ وتینێکئ زیاترەوە درێژە بە خەبات و و شۆڕشی رزگاریخوازی گەلەکەمان دەدەن و بڕوایان بەوە هەیە، کە سەرکەوتن بۆ گەلەمانە ومردنیش بۆ داگیرکەرانی کوردستانە.. مێژووشمان چەندین زوحاک ناوی خستە چاڵ. ئەوەش دەزانین کە.. ئازدی لە لوولەی تفەنگدا هەڵدێت.

لە ئەمڕۆدا هەموومان رۆژئاڤایین و.. لە سەنگەرەکانی بەرگری و

سەربەرزییدا، تێکڕا لەگەڵ خوشک و برا شەڕڤانە دلێر و قارەمانەکانماندا.. شەڕڤانین.
ڕەزا شوان
نەرویج : ١٦ی/ ئوکتۆبەر/ ٢٠١٩

هێرشی تورکیا ودەست و پێوەندەکانیان … ئەحمەد رەجەب

لە گەل هێرشە درندانەکەی خەلیفەی ئیسلام رەجەب تەیب ئەردۆگانی ئیخوان ئەلموسلمینی تیرۆریست بۆ سەر رۆژئاوا جارێکی تر دوژمنانی کوردو ئازادی و هەموو پێکهاتەکانی ناو کومەڵگا کەوتنەگەرو چەنەبازی وبوختان کردن بە مەبەستی شێواندن و شاردنەوەی راستییەکان و جوانکردنی دەموچاوی دڕزی ئاغاکانیان.
دوژمنان زۆرن و نەتەوەکانیان جیاجیایە بەڵام لێرەدا باس لە چوار (جۆر) یان ئەکەین و، ئەم چوارە بریتین لە: جێنس ستۆلتێنبێرگی نەرویجی ـــ Jens Stoltenberg ، تارق هاشمی “”عەرەب”” ، ئەرشەد ساڵحی “” تورك”” و عەڵی قەداغی “”کورد””.
** سەرۆکی ئەمریکا هاری ترومان، لە 4 ی نیسانی ساڵی 1949 واژووی (پەیمانی ئەتلەسی ـــ ناتۆ) ی کردو، و هەر لە دروستبوونی ئەو پەیمانە تا ئێستا دژی ئازادی و پێشکەوتنی گەلان بووەو، ئاسایە لەمرۆدا، سکرەتێری گشتی ناتۆ ـــ جێنس ستۆلتینبێرگ پشتگیری لە هێرشی تورکان بۆ سەر رۆژئاوا بکات و، هەر بەو پشتگیرییەش رووی خوێ و هاوشێوەکانی زیاتر رەش ئەکات و، جێی ئاماژەیە زۆربەی وڵاتانی ئەندامی ناتۆ دژ بە هێرشەکەی تورکانن.
**تارق ئەلهاشمی “”عەرەب”” : کۆنە بەعسییەکی چەپەڵی درندەترین رژێمێ شۆڤینیستی عەرەبە و، سەرۆکی قاودراوی حزبی ئیسلامی عێراقی عروبەیە و، جێگری پێشووتری سەرۆك کۆماری عێراقی فیدراڵ بوو، بە هۆی تیوەگلانی لە گەندەڵی و دزی و کوشتن ، لە لایەن دەزگاکانی دادو دادپەروەری ناوی بە تاوانبار دەرچوو، بۆ ئەوەی دادگای نەکرێت هەڵات بۆ کوردستان و، بووە مێوانی سەرۆکی پێشووی هەرێم و، ماوەیەك بە پارەی خەڵکی رەشورووت و هەژاران ژیانێکی خۆشی لە هەولێر بردەسەرو، لە گەڵ میوانێکی تر بە ناوی رافع العیساوی کە

ئەویش بە هۆی گەندەڵی و دزییەوە هەڵاتبوو بۆ هەولێر، کونگرەیان بەست و، هێرشیان کردە سەر پێشمەرگەو گەلی کوردستان ، لە کاتێکدا پێشمەرگە قارەمانەکانی کوردستان هێزێکی سەرەکی بوون لە بەرنگار بوونەوەی داعش و لەناو بردنیان و، بە خوێنی خۆیان کوردستانیان پاراست، بەڵام جێی داخە لە هەولێرەوە ئەو جووتە بەعسییە هەڵاتووانە لە سەتەلایتەکان و کەناڵەکانی تەلەفزیۆن ، پێشمەرگەیان بەداگیرکەری گوندە عەرەب نشینەکان ناو بردو، پاشان چوونە تورکیاو، هاشمی لەوێ لە بن هەنگڵی ئەردۆگان جێگیر بوو، ئێستا ئەڵێت : هێرشی تورکیا بۆ سەر ڕۆژئاوا رەوایە و مرۆڤدۆستانەیە و. تورکیا داگیرکەر نییە بۆیە پشتیوانی لێئەکەم.
**ئەرشەد ساڵحی “” تورك””: ئەم کابرایە لە گەڵ برایەکی بەعسی بوون و، دژی خەڵکی کرکوك رەفتاریان ئەکردو، لە پێناوی سەدام حوسێن و رژێمە خوێناوییەکەی چالاك بوون و خۆیان بەخت ئەکردو، لە هەمان کاتدا براکەی دەستی لە گەڵ تاقمێکی سەرسەری و بەدرەوشت تێکەڵاو کردبوو، حزبی بەعس پێیزانی و لە سێدارەیداو، ئەرشەد مایەوەو، لە گەڵ روخانی رژێمی بەعس بوو بە سەرۆکی بەرەی تورکمانی و پەرلەمانتاری عێراق و، ئەویش وەك دوژمنێکی سەرسەختی کوردو، هاوشێوەی ئایدن مەعروف ئەندامی پەرلەمانی کوردستان چۆن پشتگیری تورکیای کرد لە کاتی شەری عەفریندا ئەڵێت : ئۆپەراسیۆنی سوپای تورکیا لە دژی ڕۆژئاوای کوردستان جوڵەیەکی ئەرێنییە بۆ پاراستنی یەکپارچەیی وڵاتانی ناوچەکە و، لێرەدا حێی ئاماژەیە بە پێچەوانەی ئەرشەدو ئایدن تورکمانەکانی کەرکوك خاوەنی ئەند ئەستێرەیەکی شیوعی ناودارن وەك: شەهیدی ئازاو چاونەترس عەتا جەمیل ، ئیسماعیل تاهیرو خورشید عەزیز.
**عەلی قەرەداغی “” کورد”” : ئەمینداری گشتی یەکێتیی زانایانی موسڵمانانە و ، سەرۆکی ڕابیتەی ئیسلامییە لە کوردستان و، ئەم ئیسلامە وەك هاوشێوەو هاو پیشەکانی شەوو ڕۆژ شیوەن ئەکات بۆ لابردنی سەرۆك محەمەد مورسی میسری و مردنی و، بۆ حەماس وتوندرەوەکانی بەنگلادیش وفەلەستین و رووداوەکەی نیوزلاندەو موسلمانانی میانمار ـــ روهینگا بەڵام بەهیچ شێوەیەك باسی جینوسایدی کورد لە سەر دەستی ئەردۆگان ناکات و، بەڵکو عەلی قەرەداغی وەك مەلایەکی تورك مامەڵە ئەکات و، پێستێکی هەردەم لەخزمەتی دەوڵەتی تورکیادا بەکار ئەهێنێت و لەئاست تاوانەکانی تری ئەردۆگان و تورکیای رەگەزپەرست کوێرەو بێدەنگە و، بۆ ناسینی ئەم موسڵمانە ” کوردە”” ئەمانەی خوارەوە ئەخەمەروو:
لە بەرامبەر ئۆپەراسیۆنە سەربازییەکانی تورکیای فاشست لە شارو شارۆچکەو و گوندو دێهاتی باکووری کوردستان، بە بەشداری دەیان

هەزار سەرباز، جەندەرمە، پۆلیس و جاش و، بە بەکارهێنانی هەموو جورە چەکێك: قورس، تۆپ، تانگ، هەلیکۆپتەرو فرۆکەی جەنگی و، بەکارهێنانی تەکنۆلۆژیای جەنگی مۆدێرن ، عەلی قەرەداغی چێکاوخۆرو، گوێرایەڵی رەجەب تەیب ئەردۆگانی تیرۆریست وەك مەلایەکی تورکی دڵرەش لاڵ و بێدەنگ بوو.

عەلی قەرەداغی بێشەرمانە وەك تورکێك لە گەڵ هونەرمەندی گەورەی تورکیا ئیبراهیم تاتلسیس خاوەن چل ئەلبۆمی گۆرانی و، مێژوویەکی پر لە کەیف و خۆشی و سەفاو، ئالوودەی مەی خواردنەوەو، دۆستی کچ و ئافرەتانی بەرەڵاو لەشفرۆش و، لە پێش هەموو هەڵبژاردنێکدا بانگەشەو ریکلام بۆ ئەردۆگان و ئاکپارتی ئەکات و، بەوەش ناوەستێت و، بەیاننامە دەر ئەکات و، بەناو ئاینی ئیسلامەوە داوا لە موسڵمانان ئەکات و، ئەڵێت باشە دەنگ بە هاورێم رەجەب تەیب ئەردۆگان بدەن و، خۆتان و دنیاو دینتان نزا بکەن و بپارێنەوەو، لە پاڵ ئەردۆگان و ئاکپارتی بوەستن.
عەلی قەرەداغی لە روانگەی کێشەکانی موسڵمانان هەڵوێستی حکومەتی تورکیای بەرز نرخاندوو تی: لە بەر ئەوەی تورکیا پشتگیری لە کێشەکانی موسڵمانان لە فەلەستین و میانمارو سۆماڵ و یەمەن ئەکات، پێویستە کاری باشە بە باشە وەڵام بدرێتەوەو، بۆیە یەکێتییەکەمان، یەکێتی جیهانی زانایانی موسڵمان لە ریزی پێشەوە بوون بۆ پشتگیری لە حکومەتی هەڵبژێراوی تورکیاو، قەرەداغی جەختی لەوە کردەوە کە پێویستە کێشەی فەلەستین چارەسەر بکرێت و، نابێت قەت فەلەستین لە بیر بکەین و، هەمیشە لە دڵماندایە و، پێویستە بەرامبەری دڵسۆز بین و، ئەوانەی بەرەنگاری ئەردۆگان ئەبنەوە لادەرو زاڵمن و، قەرەداغی نایشارێتەوەو بێباکانەو بەبێ ترس ئەڵێت: سەرکردەیەکی باشتر لە ئەردۆغان لە ناوچەکەدا نییە..
عەلی قەرەداغی و ئوممەی ئیسلامی و زانایانی جیهانی ئیسلامی و هەموو ئیخوانەکان کردەوەکانی قەرەداغی بەرز ئەنرخێنن و ، هەر وەك ئەو بیرئەکەنەوەو، گشتیان یەك مۆدێلن و، چاویان هەموو شتێك ئەبێنێت، تەنها کوردەکانی باکووری کوردستان نابینێت کە بە ئاگری رەجەب تەیب ئەردۆگانی تیرۆریست و ئاکپارتی دڕزو رژێمی تورکیای شۆڤەنیست ئەسووتێن و، چاوەکانی عەلی قەرەداغی لە ئاستی باکووری کوردستان داخراون و، تەنها کوێر کۆمەڵکوژی کوردان لە جزیرەو سڵۆبی و سورو و هەزاخ و نسێبین و وان و شرناخ و ئامەدو مێردین و جۆڵەمێرك و شەمزینان و هەکاری و گەڤەرو ناوچەکاتی تر نابینێت.
زیاتر لە ساڵێکە ئۆپەراسیۆنە سەربازییەکانی سوپای تورکیا لە شارەکانی باکووری کوردستان وسەدان گوندو دێهات بەردەوامەو، ئێو

ئۆپەراسیۆنە سەربازییەش بە بەشداری دەیان هەزار سەرباز، جەندرمە، پۆلیس، ئاسایش و جەردەوان (جاش) و، بە بەکارەێنانی سەرجەم جۆرەکانی چەکە قورسەکان و تەکنۆلۆژیای جەنگ و فڕۆکە جەنگییەکان و هەلیکۆپتەرە سەربازییەکان و تانك و تۆپەوە ب□□و□ئەچێت و، عەلی قەرەداغی و ئوممەی ئیسلامی بێدەنگن.

هەر زوو لە پاش تەقینەوەکانی ئیستەنبول عەلی قەرەداغی ئەمیندای گشتی یەکێتی زانایانی موسڵمان و سەرۆکی رابیتەی کورد، داوای لەهاوڵاتیانی کوردستان کرد بە مەبەستی گەشتوگوزار سەردانی وڵاتی تورکیا بکەن و تەقینەوەکانی فرۆکەخانەی ئەتاتورك نەبنە هۆی سارد بوونەوەتان و، عەلی قەرەداغی ئەگەر چڵکاوخۆری رژێمی شۆڤەنیستی تورکیا نییە، بۆ ئەو داوایە ئەخاتەروو، لەباتی هاندانی خەڵك بۆ نوێژو عیبادەت، ئەم کابرایە هانی خەڵك ئەدات بۆ پۆخڵاوات و فاحیشەو سیکس کە سەرتاپای کۆمەڵگەی تورکیای داگیر کردووەو، کومەڵکەش بەو نەخۆشیانە ئەناڵێنێت و، بەزمی عەلی قەرەداغی زۆرەو، بە هەمووشێوەیەك داکۆکی لە تورکیای رەگەزپەرست و، تیرۆریست رەجەب تەیب ئەردۆگان ئەکات و، ئەوەندە بێ رێزە ناوی لە لێستی تیرۆریستانە لە سعودیە و میسرو ئیماراتی عەرەبی.

16/10/2019